

J. AKURATERS

APVIENOSIMIES

SKATI NO TAUTAS DZĪVES
ČETROS CĒLIENOS

RĪGĀ, 1926.

J. R O Z E S A P G Ā D Ī B Ā

Personas

Eriķa — Ošenieku īpašniece
Ošeniece — viņas māte
Mežbrencens — vecpuišis, bagatnieks
Jānis Kundziņš — inteligents bezdarbnieks no Rīgas
Hermina Brīvais — bezdarbiece no Rīgas
Peters Pleita — jauns lauku puišis, ļempīgs
Teodors — ganu zēns no Rīgas, sportists
Krišs Vecvagars — veclaiku strādnieks
Katriņa — viņa sieva

IV. cēlienā „Lielajā krogā“

Liepeniete — krodziniece, milzīgi resna
Buldurs }
Bezmērs } saimnieki-dzēraji
Andruška — čigans
Arabella — čiganiete
Mandelbaums — mežu tirgotājs, žīds
Bundznieks — socialistu runātājs
Lērumš — zemnieku runātājs
Uģis — arodnieku runātājs
Procenē — kopmodernieks, lopu pārraugš
Tapiņš — kroga puišis
Cilpa — lauku policists
Tirdznieki

PIRMAIS CĒLIENS.

Liela istaba lauku mājās. Vidū liels ēdam-galds ar soliem un krēsliem. Stūrī trauku skapis. Pa kreisi mazais galdiņš ar piena centrifugu un piena traukiem. Sienas pulkstens. Maizes krāsns. Durvis vidū uz āru, pa kreisi uz kukņu, pa labi uz Erikas istabu. Pusdienas laiks. Caur logiem vidū redzams darzs un klēts.

I. skats.

Ošeniece, Erika, darba priekšautā; Teodors griež centrifugu.

Erika lej pienu centrifugā un atņem traukus: Ošeniece nāk un iet ar traukiem uz kukņu. Diezgan, Teodor! Pietiek. Ir jau viss cauri!

Teodors beidz griest un vēdina rokas: Traks darbs. Nezin vaj Simsonam bij grūtāk dzirnavas griest. Pū-u!

Erika smejas: Nu, lielais sportists! Vienmer tev vajaga sporta, te tev nu ir sports! Vēl netiek?

Teodors: Bet kur mana porcija! Pielaidiet šodien vairak no krejma krāna. Tas bija traks darbs!

Erika ar kruziti: Te būs. Pielaiž krējumu klāt. Krietnam darbiniekam nav ko žēlot.

Ošeniece: Vaj prāts, zēn! Kur to krejmu ņem? Domā ka no gaisa līst. Uz Eriku Esi gan tu laba! Kur mēs tā tiksim.

Teodors dzer: Ir jau ar ta darba vērts!

Erika: Bet tagad ej, tūlit, pasauc strādniekus pusdienā. Un pa dienvīdus laiku tev būs jaatved zaļbarība, japaskalda malka. Tad pameklēsi kur vistas dēj un tad iesim dārzā...

Teodors: Simts darbu. Govis slaukt, govīs ganīt, mašīnu griest, traukus mazgat, ūdeni nest, malt un kult un... varbūt maizi cept...

Erika: Ja vēl tas lielākais: krejmu dzert ik dienas. Ej nu, ej, netiepies. Mute jau tev ir lielaka kā pats.

Teodors: Es eju... Bet tas ir ārpus līguma. Kad lai es trenejos augstlēkšanā? Sports pagalam.

Erika: Nu, vaj būs vaj ne?

Teodors izskrien: Varbūt...

II. skats.

Erika. Ošeniece:

Abas ņemas ap traukiem un mašīnu.

Ošeniece: Te nu ir! Skrien vaj sienā iekšā. Pat ganu zēns negrib klausīt. Redz, kas par saimnieci! Ak posts, posts, kur mēs, meit, ta nonāksim!

Erika: Nu vaj tad lai mežā bēgu. Tēvs man atstāja mājas un es gribu saimniekot. Man tas patik.

Ošeniece: Ir gan saimniekotāja. Redzi nu: rudzi birst uz lauka, pļāvēju nav. Siens arī vēl nenokopts, āboliņš javed, dārzi neraveti, — strādneeku nav. Tik tas vecais Krišs iet kā plost. Saimnieko nu!

Erika spītīgi: Un saimniekošu! Tev jau viegli runat, bet man viss jadara. Saimniekošu, lai vaj kas!

Ošeniece: Un priekš kā?

Erika: Ko? Sev par prieku.

Ošeniece: Ir gan prieks. Uz postu, es saku, uz postu!

Erika: Nu ko tad tu īsti gribi, mamma?

Ošeniece: Ak, ko nu izliecees! Būtu klausijuse man, kas tev nekaitetu dzīvot bez rūpēm.

Vaj ta jaunu modi iavedisi — sieviešiem būs jasaimnieko? Ņem saimnieku mājā! Nav jau pirmā diena, ka tas onkulis te brauc. Zelta cilvēks. Tevis dēļ vaj rāpus gatavs līst. Bet tev jau sava galva.

Erika: Atkal jau, mamma, tas pats onkulis. Labs jau ir cilvēks. Bet viņš tak tavos gados un ja tik labs, tad ņem tu viņu. Nebūs te jadzīvo vairs un jaredz, ka man iet slikti. Nu un es iztikšu. Bet es jau teicu, ka viņš nav priekš manis.

Ošeniece: Nu kas tad ir priekš tevis. Vaj tie trakie, tie jaunie?

Erika: Nu kapēc ne. Es jau esmu no ta paša izdevuma. Ņem vaj ne — to Mežbrencenu, bet liec mani mierā. Diezgan! Nosviež trauku artroksni.

Ošeniece: Vai dieviņ to niknumu! Vaj tad es tev ko ļaunu gribu.

Erika: Un es tev arī ne. Paliksim katra pie sava.

Ošeniece: Nu redzesim, redzesim! Strāda vien, kad nav strādnieku.

Erika: Tie man būs. Tu tak zini, ka Rigā saļīgu strādnieku un strādnieci darba birojā. Tur viņu vēl pa pilnam, kad tik laba alga.

Ošeniece: Ak tad būs gan tie tev strādnieki! Tie jau bezdarbnieki ne strādnieki. Vaj nav dzirdets, ko dara Rigas maizes paēduši. Strādas gan, bet tikai citadus darbus. Pēc brīža. Pie Mežbrencena tev ne smilga nebūtu japakustina. Varetu tikai...

Erika iesmejas: Naudu skaitīt? Nu, mamma, būs diezgan. Tādas runas mums nevienai nelīdzes. Apnicis jau. Uzliec labak pusdienu galdā, cilvēki nāks mājās.

Ošeniece uzliek ēdiena bļodas un traukus: Kad jau gribi sevi nomocīt, pamēģini arī, kas man! Esmu diezgan padoma devuse. Ta saimniecības

skola tevi traku ir padarijuse. Redzesi, kur tiksim...
Vaj tad šodien sviestu ar liks galdā?

Erika: Tu doma maizi vien? Ne, kas strāda, tam vajaga arī ēst. Liec vien pa pilnam. Nav jau trūkums.

Ošeniece: Kur mēs tiksim, kur tiksim! Katru dienu sviestu, speķi, krejmu. Vaj tas bij redzets mūsu laikos. Dzīvojam ar maizi un putru...

Erika: Varbūt. Jūsu laikos mamma, velns arī bija jauns un sievieši tikai paskatam bija.

Ošeniece: Vaj nu tevi kāds aizrunājis. Lai Dievs pasargā aizkustinat!..

Teodors ieskrien: Tūlit nāks pusdienā... Bet vaj ziniet ko stāsta?

Ošeniece: Nu, nu?

Teodors: Pie Lielā kroga piebraukuši divi automobiļi. Kādi tur revidenti vaj ministri no Rīgas esot atbraukuši apskatīties kā uz laukiem strādā un kādus nodokļus uzlikt, lai iznāk budžets.

Erika: Ko tu, zēn, tur stāsti pasakas.

Teodors: Nudie taisnība! Ministri, ja. Esot jau bijuši kopmoderniecībā pienu nosmeķēt vaj nav par sausu.

Ošeniece uztraucas: Vai die, vai; kad tik neienāk pee mums arī. Ne te ko redzet, ne ko rādīt. Bet tu, Erika, varetu gan palūgt, lai noņem tos nodokļus. Skaidri kā akmens uz pleceem... Un varbūt ka varetu tos leekos cilvēkus no Rīgas atsūtīt. Vaj te darba vaj maizes trūkst... Lai nu kādi neprašas.

III. skats.

Erika, Ošeniece, Teodors, Krišs, Katriņa,
Peteris Pleīta ienāk pusdienā, noliek svārkus.

Erika: Nu, kā pa lauku šodien?

Krišs: Strādājam pa druskai, nekas nekait. Labibas Deeva svētība, būtu tikai vairak plāveju.

Peteris laiski goridamies: Kur tu Dieva darbus padarisi. Vajadzētu gan labak uz stundam ta kā tas Rigā esot, tie kas pa arodiem. Nudie, vajadzētu uz stundam, tad zini ko tu dari.

Katriņa: Vaj kauns ar' ir, lielais zirgs! Tāds jauns puisis un jau uz stundam, pašā darba laikā. Vaj tev uz stundam pēriena ari nevajadzētu?

Peteris: Es redz... es domāju, kad tie ministri esot atbraukuši un tad es domāju, ka vajadzētu parunāt par tam stundam. Citad nekur gala...

Teodors: Vot būtu lieta! Varetu kādu stundiņu sportu piekopt.

Erika uzliek ēdienu: Nerunājiet niekus, nākat pusdienā! Gan jau dabūsim drīz ari strādniekus. Es Rigā parakstiju. Tad būs vesela talka. Visi izņemot Eriku un mammu piesēstas pie galda un sāk ēst.

Peteris: Diezin kādi tie kungi... tie ministri izskatas. Gribetos redzet. Teodor, paiesim par dienviņu līdz Lielajam krogam, varbūt tur ir vēl.

Teodors: O, es esmu redzejis Rigā. Ne vella, vaj zini, nav. Zini: tāds kā katliņš galvā, melns, spīd vien... ādas maiss padusē, sauc par porfeli — pilns ar papiriem... Un vairak nekā.

Krišs: Diez ko te meklē. Būtu reiz devuši zemi kam nav...

Teodors: Sava zināšana. Ja kādam kāda sūdzība, tad tūliņ pieņemot un stingri nopratina. Ta es dzirdeju. Nodokļus ari uzliekot. Bet darba mazak. Vairak kā sešas stundas nebūšot jastrādā. To citu laiku mācis sportu.

Katriņa: Klusi, sports tāds! Ēd labak, ka nedabu pa mūli.

Krišs: Taisnību jau gan vajadzētu reiz pasaulē, bet kur tu nabags tiksi pee bļodas, kad tev nav ne karotes.

Katrina: Kad strādasi, būs i bļoda, i karote.
Ārā rej suņi.

Ošeniece pie loga: Diezin kas tad te pašā die-
nas vidū nāks? Paskatas. Vai, die, vai! Skaties
vien! Kas tad tie tādi? Tāds kā katliņš galvā,
mape padusē... Abet taisni šurp... Un kas par
dāmu! Jocīgi gan.

Teodors no galda nost, pie loga: Vot tādi ir! Vot
tādi. Tas ir no Rīgas.

Ošeniece: Nudie nogriežas jau pa dārzu, un
nāks iekšā. Vaj tik nebūs tie paši... Erika pa-
skaties... Mape ar padusē.

Katrina no galda nost, pie loga: Vaj kā man bailes!
Ko ta viņi te meklēs? Paskat, paskat kāds štoks
rokā! Spīd vien. Vai kā man bailes...

Krišs un Peteris no galda nost, pie loga: Kur,
kur? Kas? Palaidiet sievieti! Atbīda abas ar elkoni.
Vi vells! Skaties!

Ošeniece: Bet ko tad viņi pie mums? Ne
mums ko redzet, ne ko rādīt. Nudie, nāks iekšā!
Istaba nekopta. Grūsta krēslus. Erika, nu nāc, ko
stāvi: palīdzi kaut ko.

Erika: Ko nu jūs tur brīnāties. Būs kādi za-
ļumnieki izbrazukuši.

Teodors: Ministrs, ministrs gan! Tādus es Rīgā
redzeju. Nu, nāk iekšā! Nu nāk...

Katriņa Krišam: Klausies vecais, neesi tu tik
bailīgs kā es, saturies. Varetu palūgt zemi. Esi
jau pelnījis. Bet ko nu ar tevi. Pie durvim klauvē.
Visi atbēg no loga un daži apsēstas atkal pie galda.

Erika noliek darba priekšautu: Lūdzu iekšā!

IV. skats.

Tie paši. Jānis Kundziņš un Hermine Brīvais, ienāk, Kundziņš melnos, bet apvalkatos svārkos, katliņš galvā, ādas portfelis, nodilis, padusē, slāks spieķītis ar mirdzošu rokturi. Hermine īsos svārciņos, „pompadurs“ pie rokas, zābaki augstiem papēžiem un mazs vecs ādas čemodans.

Kundziņš pieklājīgi: Labdien, cienītas dāmas, labdien, kungi! Labdien! Visi padevīgi paklanas kā mācedami, izņemot Eriku.

Hermīna: Labdien! Ā! Ir gan karsts! Vai kā svīst. Vēdina ar lakatiņu, tad tūlīt dabū no somiņas pūdera piederumus un mazu spogulīti un sāk uzpūderēties un krāso ari lūpas pa sekošas sarunas laiku.

Ošeniece padevīgi: Labdien, kungi, labdien! Nu lūdzu, lūdzu, nāciet tālak. Ir jau gan karsts uz lauka šodien!

Kundziņš nolikdams savas mantas: Pūh, pūh! Te var galīgi apmaldities. Lauki bez gala. Dzīvo gan tie buržuji te. Kas par mājam!.. Kamēr dažam labam tur nav kā saka ne sēnalas. O! Bet atļaujiet atpūsties. Es tak driktu apsēsties? Paņem krēslu.

Ošeniece: Bet lūdzu, lūdzu, kungi. Mums tādi slikti krēsli, kā jau zemniekiem.

Kundziņš lielīgi, vaļīgi: Nekas, nekās! Esam pieraduši. Es nekādas formas neatzīstu. Es esmu brīvs cilvēks. Visi paliek klusi un uzmanīgi tikai ar zīmem rāda viens otram, brīnīdamies kā Hermine rīkojas.

Hermīna: Viss pasaulē jāpieredz, kad nav taisnības.

Ošeniece: Jūs, kungi, jau būsiet no pašas Rīgas?

Kundziņš: No Rīgas gan, ja. Gribam jūs parredēt drusku.

Ošeniece: Tā jau dzirdejam, tā dzirdejam, ka mūsu pusei arī tas gods. Uz Hermīni. Lūdzu, kundze, apsēzaties, lūdzu!

Hermina īgni: Kundze? Kā tā? Es nav nekāda kundze, es ir jaunkundze, lūdzu.

Ošeniece: Nu tad jau, lūdzu vēl labak. Uz Eriku. Nu nāc nu, meit, parunājies ar kungiem. Kundziņam. Ta jau mana meita, kungs.

Kundziņš laipni: Tā? Labdien, jaunkundze. Sevi. Nekas, glīts skuķis! Ja, jaunkundze, mēs gribejam drusku atpūsties; traks karstums ārā. Esam gājuši.

Erika: Kas tur ko lūgt. Te pajumti nevienam neliedz. Lūdzu.

Kundziņš strādniekiem: Strādniekiem tagad gan laikam grūti. Kā spaidu darbos. Ko, biedri?

Katriņa piegrūž Krišam: Nu runā, nu, ļempi! Vai, kad es drikstetu!

Krišs klusam: Liec mierā, vaj prāts ar ir? Ko tad es tur.

Katriņa klepodama: Grūti jau gan, kungi. Kas par mums lai domā, kungi.

Kundziņš: Gan ir kas domā. Ievedisim reiz kārtību pasaulē. Tikai japaskatas, kā te dzīvō. Redziet te, rāda uz portfeli uzklapedams ar roku te ir tie labakie projekti un noteikumi. Kad tos izvedisim par likumu, tad nāks citi laiki. Vaj jūs domajiet, ka paradize ir tik viņā pasaulē? Nekā; būs reiz tepat. Slauka sviedrus. Ja! Bet, vaj ziniet, tagad nebūtu par jaunu nodzerties kaut ko. Briesmīgi slāpst. Uz Ošenieci. Ko jūs domajiet, saimniec?

Ošeniece: Labprāt, kungi, labprāt. Ko gribesiet? Nekas jau nav gatavs. Nu, Erika, ko piesolisim kungiem? Kundziņam. Varbūt glāzi piena, tas mums ir.

Kundziņš muti slaucidams: O! Kapēc ne! Labak jau pienu kā ūdeni. Es domaju, jums gan piena nebūs trūkums. Laikam lejiet kā ūdeni? Ko?

Ošeniece: Tūlit, kungi, tūlit! Es tikai nokriešu pagrabā! Paņem krūzi un aiziet steigšus uz āru.

Hermina Kundziņam: Ko domājat, biedri, viņi laikam mūs notur par diezin ko. Ha, ha, ha. Joki.

Kundziņš: Nesakat tikai nekā. Vismaz dabusim piena sadzerties. Nesakiet nekā.

Katriņa Krišam klusam: Paskaties, cik sarkanas lūpas. Nudie, kā vērsa gaļa.

Krišs bailīgs: Vaj tu klusesi, traka!

Kundziņš Erikai: Sakiet, jaunkundze, kur ir šīs mājas saimnieks?

Erika: Saimnieks?... Saimnieka nav mājās. Ko jūs gribejat?

Kundziņš: Es... tapat. Es gribeju kaut ko prasīt. Bet gan jau iztiksim. Vēlāk.

Ošeniece nāk steidzīgi ar pienu: Erika, dod nu traukus, lai var nosmekēt pienu kungi.

Erika vēsi: Paņem glāzes no skapja, ja gribi.

Ošeniece uzliek glāzes un ielej: Nav jau tā kā agrakos gados. Tikko pietiek uzturam. Pārdošanai nemaz neiznāk. Nu, lūdzu, dzeriet nu. Lūdzu, jaunkundze!

Kundziņš: Ā! ā! Lielisks malks! Ir gan dzīve tiem buržujiem! Lieliski! Mm—m...

Hermina tapat: Un mums uz Rīgu sūta tikai sūkalas, vaj baltu ūdeni! Izsūceji... Var redzet!

Kundziņš dzer otru glāzi un ielej pats: O! Lieliski, lieliski! Ošeniecei Sakat, par ko jūs variet sūdzeraties! Jums ir viss. Īsti kapitalisti. Ja, ja, var redzet.

Ošeniece: Nu jūs tik tapat kungi jokojiet. Nav jau nekas. Rīgas kungi pieraduši pie labaka. Sakiet, neņemiet ļaunā, jūs gan būsiet no tas valdības... no ministrijas, vaj?

Kundziņš lepni: Ja. Esmu bijis visur, arī ministrijā. Bet tas ir nieks. Kas tas ministrs ir? He! Man ir vēl svarīgāki uzdevumi. Mēs ministrus turam savās rokās. Dzer Ā! Bet garšo lieliski! Tas ir ko vērts. Cik te kaloriju vien nav!

Ošeniece: Tad jau jūs būsiet vaj pats zemnieku ministra kungs, kas brauc tos laukus apskatīt?

Erika pārmetoši: Bet, mamma...

Kundziņš: Ministrs? Pī! Na vaj ziniet es tos pīšļus nokratu no savam kājām. Es esmu vairak kā ministrs. Aiz manis stāv... organizacija. O!

Ošeniece: Vai die!.. Tad jau varbūt pats... tas lielakais... tas Erikai Erika, nu nāc...

Kundziņš: Ja. Es esmu vienkārši kvalificets! Tā! Un tas nozīme visu! dzer Ā! Bet lieliski Mm—m...

Ošeniece: Kā jūs teicat, kungs?

Kundziņš: Kvalificets! Vaj jūs ziniet ko tas nozīme? Aha! Tas nozīme vairak nekā jūs domajiet. Mēs jokus netaisam. Dzer Tas nozīmē: maksā cieti!

Peteris Krišam baigi: Kvali-fi-fi... Vaj tu dzirdeji?

Krišs: Kas tas ir? Vaj traks!

Teodors paklusam: Tas ir pa franciski. Tas laikam būs — prezidents.

Katrina Krišu mudinadama: Nu runa nu, runa tak...

Krišs ar zīmem: Vaj tu klusesi! Slauka sveedrus.

Kundziņš griežas pee strādneekeem: Sakiet, cik stundas dienā jūs te strādajiet un ar ko jūs baro? A? Skaidri un gaiši!

Peteris sabijies: Mēs... mēs... Traki dūšigi strādajam. Cauru dienu. Ēst ari smeķē, nekas nekait.

Teodors: Dārba nav trūkums. Sevišķi kad daudz dunduru.

Ošeniece: Ja, ja ministra kungs. Bet mums trūkst strādnieku. Audzis ir pa pilnam, bet nav kas strāda. Labiba izbirst, siens paliek pļavā. Vaj nevarētu, kungs, strādniekus dabūt?

Kundziņš: Aha! Tā jau domāju, ka strādnieku trūkst. Redziet, tas ir tas āķis! Redziet, es esmu iesniedzis likumprojektu par bezdarbniekiem labklājības ministrijā. Kad tas ies vaļā, tad būs reiz kārtībā. Tad jūs redzēsiet pieceļas. Es saku mirt negribesies. Tad jūs redzēsiet. O!

Erika ieintreseta. Ko tad mēs dabusim redzēt īsti?

Kundziņš: Galvenais — uz stundam... Sešas stundas un cauri!

Teodors ātri: Aha. Es teicu uz stundam, aha!

Erika: Ak tad jūs no tās puses esiet? Nu es saprotu. Bet diezīn vaj tie projekti mūsu zemē gribēs augt. Mums tikai labībai pietiek zemes.

Kundziņš: Kad mēs ņemsim, tad augs! Nesmejaties, jaunkundze. Kad mēs dabusim tautas labklājību savās rokās — viss būs kārtībā. Reiz vajag būt taisnībai!

Peteris Krišam: Vaj dzirdi? Nu, ko es teicu. Uz stundam gan! Aha!

Kundziņš pozā: Ja! Reiz vajaga būt taisnībai pasaulē! Vienlīdzībai, brālībai! Apvienojaties! Apvienojaties! Bet jūs te tagad dzeriet tikai to trekno pienu un ko mēs?

Erika: Nu tad jau labi! Visiem vienads likums. Nāciet tik šurp ar savu projektu, strādājiet divdesmit stundas dienā un dzeriet to trekno pienu tāpat kā mēs.

Hermīna uzlec ka dzelta: Ko jūs sakat? Divdesmit stundas dienā! Divdesmit stundas!

Peteris: Ja, vaj ziniet un ta ka zupa tek pa muguru. Nudie. Līks var palikt.

Hermīna Kundziņam: Jūs dzirdiet! Divdesmit stundas dienā, kur tas dzirdets! Tad lai vells strāda! uztraukumā sāk atkal krāsot lūpas.

Kundziņš nāk uz priekšu: Ko es dzirdu! Īsti buržuji. Tas ir pret vispārīgu lēmumu! To ne-

drīkst pielaist. Kalpiem. Jūs visi maksasiet sodu!
Streiklauži!

Ošeniece: Vai, vai kas tad nu būs!

Hermina: Būtu es to zinajuse! Kundziņam:
Biedri, iesim!

Kundziņš: Neuztraucaties, biedrene! Te viņi
vēl nezina, ar ko viņiem darišana. Palēnam. Ēs
tos pamācišu. Viņi kauks! Jūs man, piena izsū-
ceji, jūs kauksiet, aha!

Ošeniece: Vai, vai, kungi, mēs kustamies cik
varam.

Kundziņš: Pietiek. Kad mēs teiksim stop,
tad būs stop un beigas! To mēs redzesim! Stop!
Rāda ar spieķi uz zemi. Tā.

Erika smiedamas: Vaj ziniet, tad mums ar būs
jasaka stop!

Kundziņš: Nesmejaties! Mēs esam nākuši
lai aizstāvetu savas tiesības...

Hermina dzīvi: Ja. Lai izvestu savas prasi-
bas...

Kundziņš: Lai būtu zolidari... Zolidari ar
visu pasauli.

Hermina: Lai dibinātu šūniņas.

Erika smejas: Šūniņas?!

Kundziņš: Ja, ja! Mēs jums kaut ko diktesim
priekšā.

Erika: Nu, nu?

Peteris Krišamklusam: Vaj zini, vaj neiesim la-
bak pie malas. Es nekad vēl neesmu šāvies starpā
kad iet vaļā.

Krišs: Vai tu klusesi? Stāvi mierā!

Kundziņš: Nesmejaties! Vispirms veselīgus
apstākļus.

Hermina pūderejas no uztraukuma: Tā kā par
daudz nelīst uz muguras...

Kundziņš: Tā ka nav tāds karstums, ka šo-
dien. Un tad stundas... stundas!

Hermina: Sievietem blakus darbiem brīvu laiku! Nagu kultura...

Kundziņš: Ja, un tad mēs gribetu kārtīgu uzturu.

Hermina: Nevis katru dien tikai pienu un speķi...

Kundziņš: Drusku mēs no jums kaut ko prasīsim. Bandīti! Tas tak ir neredzets... Mums arī ir sava gaume... Nedomājiet.

Hermina: Ja. Un divas dienas nedēļā brīvas...

Kundziņš: Bez algas atvilkšanas...

Hermina: Un tualetei pilnu brīvību...

Kundziņš: Brīvlaikā patīkamu nodarbošanos. Sportu!

Teodors augša: Aha! Sportu! Sportu!

Hermina: Un drusku tā... Mēģina dejot. Veselīgas kustības. Boston! Onestopp! Flirts ir izslēgts! Mēs ir godīgi darbinieki!..

Kundziņš: Atlaišanas gadījumā alga uz priekšu...

Hermina: Pēc vispār pieņemtiem trešās šķiras noteikumiem...

Kundziņš: Māju sadalīšanu bezdarbniekiem! Tas ir te iekšā piesit ar roku mapei. To mēs dabūsim.

Katriņa (Krišam): Kriš! Kriš! Vaj tu dzirdi!

Kundziņš: Mēs jūs piespiedīsim!

Hermina: Piespiedīsim. Ja!

Erika: Laba programma! Bet kas jums to visu dos?

Kundziņš: Kas dos? Jūs dosiet. Mēs jūs mācesim piespiest.

Hermina: Ja ja. Bez žēlastības.

Erika jautri: Labi! Tad es iešu par bezdarbnieci un jūs man dosiet to programmu. Lai notiek! Es tikai prasīšu!

Kundziņš un Hermine saskatas: Nu vaj ziniet

ar mums jūs nejosiet. Mēs jūs turēsim tad stingri.

Hermina: Mēs neesam vakarejie.

Kundziņš: Tad jūs mums strādāsi citadi. Mēs uzliksim savu diktaturu! Vispārības labā jūs strādāsi!

Hermina: Diktaturu! Pareizi, diktaturu! Vaj jūs ziniet kas tas ir?

Ošeniece: Nu lūdzu, kungi, nu ir diezgan, nu lūdzu žēlojiet.

Kundziņš: Jūs mums strādāsi! Divdesmit stundas dienā! Mēs proletari, nejojam. Minimala darba alga un dienas racija pēc kalorijam. To mēs jums rādisim!

Hermina: Taisni pēc kalorijam. Aha!

Kundziņš: Mēs jums rādisim brīvību! Jūs mums nepikstēsiet. Te ir tas projekts. Un tas nav joks! Mēs esam sevi norūdijsi sportā. Un mēs to prasam visiem pa brīvlaikiem. Treniņu! Futbolu! Tā! Sper ar kāju kā futbolu spēledams, puisī raujas pie malas. Boksu cīņai ar buržuaziju. Tā! Rāda boksedams uz priekšu. Krišs saķer Katriņu un tura sev priekšā aizsardzībai.

Ošeniece bailēs: Vai, vai, nebukteji kungs, nebukteji man tāda švaka sirds! Nebukteji, lūdzu!

Kundziņš: Sportu, sportu! Tas norūda miesu!

Teodors taisa pakaļ: Sportu! Sportu! Es biju sporta savienībā par mācekli!

Hermine: Vienadas priekšrocības. Cīņai ar buržuaziju mums vajaga kopt nagus. Manikuru!

Ošeniece: Vai die! Nagu audzinašana! Lien aiz Eriks. Erika...

Kundziņš: Ja! Reiz vajaga būt taisnībai pasaulē. Cilvekam vajaga uzkopt apziņu! Brīvlaikā mēs jums pieprasisim mitiņu uz darba devēja rēķina. Mēģinašanas oratoru mākslā. Ja! Nostājas

pozā, kā runu turedams atmet galvu atpakaļ. Biedri! Varmācības ko katru dien pielaiž buržuju dzeltenā valdība nav vairs ilgāk ciešamas! Biedri, esiet nomodā par savām mantām! Nost patvarības un žņaugus, žandarmus, cenzuru un ierobežojumus! Zeme pieder tautai! Biedri, visi uz protesta sapulci! Uz priekšu! apraujas. Tā! Vajaga uzkopt apziņu!

Hermina: Un mēs to izkopsim ar visiem moderniem līdzekļiem.

Kundziņš: Taisnībai vajaga valdīt. Ar žestu. Un katru, kas mums stāsies ceļā mēs noslaucisim no zemes virsus! Vicina spieķi pa gaisu. Nost važas! Visi bailīgi pieraujas pie malas. Tā! Noslaucisim! Pēkšņi viņš apķeras, aplūst, lej pienu no krūzes un grib dzert, bet piena nav. Viņš griežas pie Erikas laipni pavisam citādā tonī. Jaunkundze, vaj es nevarētu vēl dabūt pienu? Lielisks piens!..

Erika smejas klusi: Pasaulē vajaga būt taisnībai vaj ne?

Kundziņš: Ka ta?

Erika: Ēs baidos, ka jūs nezaudejiet savu apziņu mūsu pienu dzerdami. Pietiks.

Kundziņš saraujas mazliet; Nu, vaj ziniet jaunkundz, par to mēs nestrīdesimies, lai paliek. Bet kad mans projekts būs pieņemts, tad... Nu to mēs redzesim. Paliek kluss paskatas pulkstenī, pēkšņi uz Hermini: Mums jaiet, biedrene! Te nav palikšana! Saņem savus piederumus; uz Eriku. Uz redzešanos līdz tiesas dienai!

Katriņa metas pakāļ: Bet kungs tad ne-aizmirstiet mums ari zemi, kad dalisiet. Katriņa Vecvagar ar Krišu...

Kundziņš lielīgi: Dabusiet, dabusiet. Tikai ticet vajaga. Kad es to lietu ņemšu savās rokās tad... Grib jau iziet abi ar Hermini, kad apstājas durvīs kā kaut ko atminēdamies. Eriakai. Sakiet lūdzu, jaunkundze, vaj

tālu vēl būs līdz... līdz... Herminai. Nu kā sauca tās mājas?..

Hermina: Ošenieki, ja, Ošenieki!

Kundziņš durvīs: Ja, vaj tālu vēl līdz Ošeniekiem?

Erika: Ošenieki? Bet kas jums tur vajadzīgs?

Kundziņš: Mums ja-iet uz Ošeniekiem. Mums tur darišana.

Erika: Bet jūs jau esiet Ošeniekos.

Kundziņš pavisam pārveršas: Ak tā! Redziet... Sakiet lūdzu, vaj te bija strādnieki no Rīgas vajadzīgi? Es nāku no laukstrādnieku biroja uz tiem noteikumiem, kurus man lika priekšā.

Erika: Tad ir pareizi. Nākat tik iekšā! Visi ir ļoti pārsteigti un skatas izbrīnējušies uz jaunajiem strādniekiem.

Kundziņš un Hermine ienāk atpakaļ un nezina ko iesākt: M—mm...

Erika uz Ošenieci: Mamma, dosim nu pusdienu jaunajiem strādniekiem!

Katriņa nosplaujas: Fi tu! mošķis kā nobiedeja par velti!

Kundziņš apķeras izvelk pasi: Es esmu Jānis Kundziņš, inteligents bezdarbnieks no Rīgas. Lūdzu, te būs mani dokumenti.

Hermina: Un es ir dezdarbniece no Rīgas. Mans vārds ir Hermina Brīvais. Es ir pie ķēķa un istabam, visos lauksaimnieku darbos...

Ošeniece: Nu tik būs riktīgi! Vai die!

Erika Ošeniecei: Uzliec pusdienu!

Ošeniece paņem izdzertō krūzi: Tfu! Viss pusdienas piens pagalam! iziet. Visi paliek apmulsuši viens uz otra skatīdamies.

Priekšskars.

OTRAIS CĒLIENS.

1. skats.

Erika, Kundziņš.

Erika sarunas beidzot: Pietiks, Kundziņa kungs. Man nav laika uz strīdiem iziet, man ir jastrādā. Man runāšana neveicas tā kā jums.

Kundziņš glaimīgi: Ja jums jastrādā, jaunkundze, tad es arī gatavs uz visu. Dodiet tik darbu. Jūs domājat, es neprotu strādāt?

Erika: Tūlīt. Redziet, centrifugai kaut kas nav kārtībā. Pamēģināsim izlabot.

Kundziņš: Labprāt, jaunkundze. Abi pie centrifugas un sāk to izjaukt. To var. Mašīnai vajag būt kārtībā.

Erika skatīdamas iekšā rāda: Redziet, te vajaga būt kādai skrūvei vaļā: Mašīnas gaita nav vienāda.

Kundziņš: Skrūves nedrīkst būt vaļā, tām jābūt kārtībā. Nekur nedrīkst būt vaļā. Vaj ne?

Erika: Protams. Bet vēl sliktāk ir, kad kādam kādas skrūves pavisam trūkst.

Kundziņš: Ko jūs ar to domājat, jaunkundze?

Erika: Uz to mani pamudināja vakarejā saruna par tiem jūsu projektiem. Man likās, ka...

Kundziņš: Tā tad jūs domājat, varbūt ka...

Erika: Es nekā sevišķa nedomāju, bet nu ņemsim to skrūvi priekšā. Vaj jūs varesiet izlabot?

Kundziņš lielīgi: O, jaunkundze, nebēdā. Es protu apieties ar mašīnam. Kaŗa laikā es mūsu armijā biju tanku divizionā par šoferi. Es mašīnas pazīstu.

Erika: Tā. Un tur jūs laikam izmacijaties to savu projektu, jo tas arī iet kā mašina.

Kundziņš strādādam ar skrūvju griežamo: Kas par projektu?

Erika: Nu to pasaules aplaimošanas projektu par kuŗu vakar stāstījat. Lielisks projekts.

Kundziņš: Ak, lai tas paliek. Bet ziniet, katram ir savas tiesības un arī man.

Erika: Bez šaubam. Un arī man.

Kundziņš draudzīgi: Nu jums, jaunkundze, jums ir visas tiesības. Tik skaistām jaunkundzēm arvien ir visas tiesības. Vaj ne?

Erika rāda mašinā: Paldies par komplimentu. Nu, kā ir?

Kundziņš: Ir rokā. Tūlit būs kārtībā. Nu, kad jums nepatīk tie projekti, nerunasim par to. Jūsu priekšā es varu kluset par to. Bet varetu gan runāt par kautko citu. Par maigākām lietām.

Erika: Labak būtu. Bet vislabāk būtu kad mēs vairak strādātu. Runāt varetu svētdienā.

Kundziņš: O, jaunkundze, kad man ar jums jaruna, tad darbdiena paliek par svētdienu. Es esmu pavisam laimīgs. Ticat man.

Erika: Paldies par atzinību!

Kundziņš sevī, griezdams skrūvi: Hm... Paldies un paldies un vairak neka. Savads skuķis! Erikai Bet sakat, jaunkundze, kā jūs to visu varat iztūret.

Erika: Kas man jāiztur?

Kundziņš: Nu to saimniecību un to — teiksim, to vientulību. Tā dzīvodams cilvēks var apaugt ar sūnām. Nekādas pārmaiņas... šausmīgi.

Erika: Vaj tad es tāda izskatos kā ar sūnām apauguse?

Kundziņš: Ne, ne, ne, ko nu par jums. Es vispārīgi domāju, ka jums būtu vieglaka un jaukaka dzīve pie citādiem apstākļiem. Jums vajadzētu

vairak sabiedrības. Es saku, tā ir liela nepatiesība, kad jūsu gracija paliek, tā sakot, ēnā.

Erika: Jūs esiet ļoti laipns. Kur mēs te taisnību lai ņemam. Katram savs liktenis.

Kundziņš: Ak, jaunkundz, kur nu jūs. Jūs paši variet pavēlet liktenim. Jūs varētu piemēram... piemēram darīt ar cilvēkiem ko jūs gribat. Ziniet, ir tādas lietas, kuŗu priekšā mēs paliekam nevarīgi.

Erika smaida: Piemēram?

Kundziņš: Nu piemēram... nu jūsu skaistums. Ar to var visu.

Erika: Paldies par atzinību.

Kundziņš publikai: Traka lieta! Viņai laikam ne auksti, ne karsti. Neredzeta sievietē! Hm... Erikai. Es jums saku, jūs varetu darīt ar cilvēkiem ko jūs gribat. Man ir tāda sajūta.

Erika: Ari ar jums?

Kundziņš uzvaras priekā: Protams, ari ar mani, protams.

Erika: Nu, to redzesim. Bet vaj būs gatavs?

Kundziņš: Ja. Bet drīz vajadzēs pamatīgāka remonta. Šī sistēma mašīnai ir gan ļoti eleganta, bet ari vārīga. Es to pazīstu.

Erika: Tā? Kur jūs to mācījaties? Jūs to ari protat?

Kundziņš: O, kur es mācījos? Es daudz kur mācījos un daudz ko. Dzīvē viss jāzin. Man ir visas internacionālas zināšanas.

Erika: Tas ir labi. Bet par visu labāk jūs protat tos projektus... to pasaules izlabošanu. Tas bija taisni kā pēc pasakas, ko jūs vakar laidat vaļā. Man likas, ka jums iekšā ir mašīna.

Kundziņš: Atkal jau tie projekti. Ja ko es tur varu darīt, tā ir partijas darišana. Bet blēņas... Lai paliek... Paskatāties, tagad, redziet, šai lē-

ģerī bija stingrak japievelk, lai ass būtu nobalan-
seta. Redziet, nu ir pareizi.

Erika skatas mašīnā: Paldies! Tas bija tā sakot
virsstundas darbs. Vaj par to sevišķi būtu jaatlī-
dzina?

Kundziņš zīmīgi: Protams. Bet tas nav nekas
liels. To mēs tāpat nokārtosim. Pa draugam.

Erika: Pa draugam? Oho! Tik drīz?

Kundziņš: Nu vaj ziniet, kad es uz jums pa-
skatos tad, nūdien, gribas noslēgt draudzību. Stei-
dzīgi apliek roku Erikai un grib bučot. Tā... Vaj nav
tiesa? Tā? Ja?

Erika veikli apsviežas un dod viņam skanīgu pļauku.
Tā!..

Kundziņš ārkārtīgi pārsteigts skatas uz viņu. Tad
glaudidams vaigu atraujas un nezīn ko iesakt. Uz publiku.
Traks skuķis! Hm! Uz Eriku. Kā tā?

Erika: Nu... Tā...

Kundziņš: Kapēc tad tā?

Erika: Uz vienlīdzības pamatiem. Jūs ar va-
lodu, es arī. Jūs ar rokām — es arī. Taisnībai
vajaga būt. Tā! Vaj ne?

Kundziņš staigā uzbozies un aizsmēķē papirosu.
Publikai: Laba pateicība. Nekas! Erikai. Pavisam
vecmodīgi, jaunkundze! Tas tak nemaz nebija
no manas puses nopietni domats. Un jūs tūlit —
tā...

Erika: Es jau arī tāpat pa jokam šoreiz. Nā-
košu reiz dabusiet pavisam nopietni.

Kundziņš: Jūs nemaz negribiet saprast, ka es
tāpat nejauši. Jaunkundze, man vissiltākās sajū-
tas pret jums bija... Kā pret biedreni. Mēs velti
strīdamies.

Erika: Es ticu. Jums ļoti plaša sirds un, bez
šaubām, arī cilvēku pazīšana. Jūsu siltās jūtas
gatavas apkampt visu pasauli. Jūs visur redziet
tikai biedrus un biedrenes.

Kundziņš: Protams, man citadi ieskati...

Erika: Man arī, kā redziet. Paliksim katrs pie saviem. Personīga brīvība. Tas tak ir arī jūsu projektā, vai ne?

Kundziņš citādā tonī: Par ko jūs īsti mani turiet, jaunkundze. Es varu galvot, ka jūs mani nepazīstiet.

Erika: Tik daudz, cik jūs liekat sevi pazīt. Vairāk ne.

Kundziņš: Es jums apgalvoju, ka ja jūs zinātu... ja es jums pateiktu, ko es domāju...

Erika: Var jau būt. Bet šoreiz man nav laika. Paldies par palīdzību! Tagad visiem būs jāiet uz lauku pie līnēm. Sataisaties! Grib iet uz savu istabu.

Kundziņš pakaļ: Jaunkundze... atļaujiet.

Erika iziet: Par nožēlošanu — nav laika.

Kundziņš gļauda vaigu un noskatas viņai pakaļ: Vells lai parauj! Kas par nagiem! Grib iet. Nu bet to mēs vēl redzesim. Nav jau pirmā reize.

II. skats.

Kundziņš, Hermina Brīvais.

Hermina ienākdama familjari: Nu, biedri, šodien mums jāsāk spaidu darbi. Kā jūs domājat, vai strādāsim desmit vai tikai astoņas stundas?

Kundziņš īgni: Strādājat cik patīk, kas man.

Hermina koķetīgi: Nu, nu, kas tad jums noticis?

Kundziņš: Mana darīšana, kas man noticis,

Hermina apskatīdama to: Ak, tā, dzirdeju te saimnieces balsi. Tad jau laikam jums ar viņu kaut kas bija? Atkal sabāraties? Par to pašu?

Kundziņš: Nu un tad? Gribas zināt?

Hermina: Ak, nu. Es tik tapat. Ziniet, man tā istaba nemaz nepatīk, kur jadzīvo. Kož mušas.

Es domāju, pāriesim uz siena augšas gulet, tur brīvak.

Kundziņš sausi: Ejiet vien, ejiet. Vaj es liedzu.

Hermina: Nu un jūs? Mums tak jaturas kopā. Visapkārt buržuji, bet tie kalpi pavisam neapziņīgi cilvēki. Nu... ko? Pieiet viņam klāt. Dodiet roku — ja?

Kundziņš aizgriežas: Nav laika, jaiet strādat.

Hermina: Ak ta? Nu es saprotu. Laikam ta jaunā saimniece būs pārskrējuse par ceļu? Oho!

Kundziņš: Ko? Kas?

Hermina: Redziet nu, ka atmineju! Aha! Nu saprotu. Jau vakar man ta izlikas, ka šitā uzbarotā mammas meitiņa jums būs pa pratam.

Kundziņš: Ta? Bet kas tad jums tur daļas. Nu vaj ziniet — pa pratam vaj ne, to es pats zināšu, bet jūs jau nu ne!

Hermina: Ko, es? Ko ta?

Kundziņš: Ja, jūs nepavisam ne. Nu sakiet, kā jūs izskatāties: acis pilnas ar pūderi, mute izmāleta kā klaunam. Fi, un vēl saucas par proletarieti. Ir gan pārle, pēc kuņas vajadzētu skriet man pakaļ! Esmu labakas redzejis. Un lieciet mani mierā ar savām pamācībām.

Hermina: Tu, — tu nekaunīgais! Buržujs! Klausies, es tev... es tev...

Kundziņš: Lai klausas tālak kam patīk. Man ir diezgan!.. Steidzīgi iziet uz āru.

Hermina: Vai tas ir redzets! Tāds balamute. Tas tak nu ir pavisam... pavisam. Uzbudinājumā sameklē savu somu un sāk pūdereties un krāsot lūpas skatoties mazā spogulītī. Pagaidi, putniņ. Es arī neesmu vakarejā. To tu man atminesi...

III. skats.

Hermina, Pēteris Pleite.

Pēteris ienāk, lempīgs, lēns, plātīdamies, slinki pieiet pie galdiņa, atvelk atvilktņi un kaut ko meklē; ierauga Hermini šmiņķējoties paliek brīnoties stāvam: Vaj tu redzeji!

Hermina laipni: Nu, jaunskungs, ko tad te meklejiet?

Pēteris: Es-e, ese — redz, jaiet uz lauku; es mekleju izkapt griežamo. Ja.

Hermina nāk tuvāk: Klausaties, sakiet, vaj ta jūsu jauna saimniece ta — labprāt... nu vaj viņa mīl pa-amizeties arī ar pušiem?

Pēteris: Ko? Vai die... Ko es tur zinu. Kas man tur.

Hermina: Nu, nu... Jauns puisis un neka nezina. Vaj tad jūs te no darba vien pārtiekat un no piena dzeršanas? Tak jau pareizai kādu džimmi ar uzgriežat vaj fokstrotu? Ko?

Pēteris izbījies: Ko, ko? Traku? Kādu traku?

Hermina: Fokstrotu? Smejas. Ir gan te mežoņi! Rāda, šūpodamas dejo. Nu to! Dzied līdz un nāk tuvāk.

Pēteris atraujas: Ak tā — dancot? Jūs domajiet, vaj mēs te arī dancojam? Ja, danco jau gan dažreiz, kad sarīkojam zaļumsvētkus. Bet es... es gan neprotu.

Hermina: Nu, nu — tad ta kavaliers! Bet... paklausaties. Peters grib iet. Parunasimies; kur jūs skriesiet? Ja jūs tā pa draugam, es jūs varetu iemācīt. Nu nebēdziet; jocīgs cilvēks. Saķer Peteri aiz svārkiem un atrauj atpakaļ. Vaj tad ar to darbu debesīs tiksiet. Ko jūs tā skatāties? Ne-esiet redzejuši skuķus?

Pēteris skatīdamies uz Herminu: Sakiet, jaunkundze, vaj jūs tās lūpas nevariet noslaucīt. Sarkans kaķlēgelis.

Hermina: Muļķīgs puisis! Vaj jūs ziniet ko

runajiet. Ha, ha, ha. Ir gan jocīgi puisi uz laukiem. Jums laikam vispārīgi bailes no sieviešiem. Ha, ha, ha, ha... Nebaidaties, es nekaujos. Būsim draugi. Vai, zeķe vaļā! Uzceļ kāju uz sola malas un samauc zeķes nekautrīgi vienu pēc otras līdz stilbiem.

Pēteris atraudamies, publikai: Vai, vai, vai! Ir gan traki, ja nudie traki. Bū ū...

Hermina: Nu paklausaties, Pēter, vaj jūs te visu mūžu gribiet kalpot tiem buržujiem?

Pēteris: Es vaj? Es domaju ka drīz būs jaiet zaldatos. Citu gad'.

Hermina: Nu tad jau būsiet Rigā. Lūdzu neaizmirstiet manu adresi. Es jūs aizvedīšu uz kino un tad uz šūniņu.

Peters: Ko? Kas par šūnam?

Hermina: Ha, ha, ha. Ak tu, jocīgais Pēters. Nu lai paliek. Sakiet, ko jūs par mani domajiet. Kapēc jūs bēgat? Iettuvak.

Pēteris atraudamies: Es? Es domaju... Es domaju. Publikai. Nudie, vaj zin, traki gan, pavisam traki! Kur tas iskopts griežamais... Steidzigmeklē.

Hermina iet klāt: Pagaidiet, es jums kaut ko gribēju pateikt. Tā paklusam. Pagaidiet.

Pēteris iet aiz galda; publikai: Nu nav labi vairs. Es, jaunkundz, tāpat, es nekā. Saimniece sauc...

Hermina: Sakiet vaj jums nav kāds papiross. Gribu uzvilkt dūmu.

Pēteris izbijies: Ko — a?

Hermina nāk klāt: Dodiet uzsmēķet! Papirosu!

Pēteris: Jaunkundze, es... man nav. Es nepīpoju.

Hermina iet virsū: Ha, ha, ha!.. Memmes meitiņa! Viņš nepīpo. Ir gan jocīgs puisis. Vaj tas ir redzets! Vaj, negribesi zīžamo — pudelīti?

Pēteris apgaldu; publikai: Man paliek slikta dūša. Kad tik nu tiktu ārā. Kad tik ārā... Ko viņa no manis grib?

Hermina: Pagaidiet, es jums iemācišu. Jau-
niem cilvēkiem viss jazin: fokstrots un smēķis.
Būsim draugi. Nu, dodiet roku. Nu! Iet virsū tralli-
nadama un šūpodamās dejā.

Pēteris arvien vairak atkāpdamies: Labi, labi. Es
tūlit. Man tikai drusku tagad darišanas. Es tūlit.
Publikai. Padod vellam roku, tad paņems visu.
Šūpojas iedams atpakaļ neveikli, tad pēkšņi apsviežas un
skrien uz durvju pusi. Durvis saskrienas ar Katriņu un
gandrīz nogāž pie zemes; tad izskrien ārā.

IV. skats.

Katriņa, Hermina.

Hermina smejas jautri pielocidamās: Ha, ha, ha, ha.
Kas par jocīgiem puisiem! Neredzets, nudien, ne-
redzets!

Katriņa dusmīgi: Traki un traki! Nu jau nebūs
vairs miera mājās. Ko t' nu te smejiem, spindele?

Hermina smejas arvien: Ha, ha, ha! Nu gan es
viņu dabūšu rokā. Iziet trallinadama un šūpodamās.

Katriņa nogroza galvu: Nebūs labi, nebūs labi.
Nudie nebūs labi. Pieiet pie trauku skapja un sāk me-
klet traukus un likt uz galda. Ienāk Kundziņš.

V. skats.

Kundziņš, Katriņa.

Kundziņš sevi: Sasodits! Tāds skuķis, tāds
skuķis! Pirmoreiz man vajaga pieredzet tādu
kaunu! Pfu! Ne, bet tā tas nepaliks un nepaliks.
Ne-esmu nekāds iesācejs. Ierauga Katriņu. Pag.
Parunasimies ar to veceni. Klepo. Hm. Sakiet,
sievās māt', vaj te Ošeniekos daudz darba?

Katriņa pagriež galvu uz viņa pusi: Ak tas ministrs? Nu vaj zini, bez darba jau nu nebūs. Nekāda bulverča kur pastaigaties mums nav; tikai saturies, jaunskungs.

Kundziņš: Bet kas tad darbus uzrauga? Bez sava saimnieka tak nevar iet. To jau katrs var saprast.

Katriņa: Vī! Kam mums saimnieks vajadzīgs, kad laba saimniece? Nedomā — viņa tevi gan zinās likt darbā. Tai ir nagi.

Kundziņš: Erikas jaunkundze?

Katriņa: Nu ja Erikas jaunkundze. Viņai vairak jēgas neka dažam labam mutes bajaram, tādādam kā tev, par piemēru. Mums ir saimniece ko vērts.

Kundziņš: Kur tad šī tā ieņēmās tās gudribas.

Katriņa: Ir gājuse skolā ir gājuse uz lauka. Tagad viscaur sievieši vairak vērts nekā puisieši. Nu skatoties, tu pats, nu kas tev ir vairak ka tikai mute? Pierunā pilnu pasauli, bet kad vajadzēs strādat, tad diezin vaj gailis vairak nepadarīs. Nu vaj nav tā?

Kundziņš: Ko nu, sievas māt', baries. Es jau tāpat vien... pajokoju. Kam mēle mutē tas runā.

Katriņa: Ir gan joki. Bez jokiem zinām, cik tagad vērts tādi jaunkungi. Ķīganam amatu ņem nost, zagt, pa krūmiem grozities un tik uz stundam vien, uz stundam, kā kāds dakteris. Tfu, kauna lieta!

Kundziņš: Vaj tad saimniece nedomā vest saimnieku mājās? Sievieša cilvēks vien ir.

Katriņa: Nu, pateic Dievam ka nav jau atveduse. Kad tu to dabūsi par saimnieku, tad citad muguru gērēs. Pagaid vien, nav jau tālu vairs.

Kundziņš: Ta? Kas tad tas tads būs? Vaj kāds lielskungs vaj?

Katriņa: Kas tad cits, ka tas pats aizbildnis vajonkulis — ek še Mežbrencens no viņas puses...

Kundziņš: Onkulis? Bet jaunkundze vēl tik jauna. Vaj tad...

Katriņa: Nu ko tur var darīt, ka jaunie neder. Redzi, tāds pats kā tu. Būtu krietns cilvēks strādnieks, būtu prāts galvā, tad varetu runāt par jauno. Bet nu jau vairak pratīgu cilvēku nav, ka tie onkuļi. Jums tik vējš galvā, skaties ka neaiznes pa gaisu.

Kundziņš uzbudināts: Un viņa grib? To veco? Vaj tad viņai nemaz nav sirds?

Katriņa stāstidama klusāk: Grib vaj negrib, kad tik viņš grib. Un te jau vien griežas ik nedēļas. Pašam lielas mājas. Skops ka velns. Bet gatavs visu atdot ja tik meitene ietu. Pate jau arī mudināt mudina.

Kundziņš: Tā vecā — paisikle?

Katriņa noslepumaini: Palēnam puis', ja dzirdēs tad jau labi nebūs. Vecā? Kas šī par vecu! Kad tik meitu dabūtu projam, pate grib preceties. Vaj domā ka trūkums precinieku būtu — tādas mājas!

Kundziņš: Un tas vecais, jūs sakat... Bet kādēļ tad viņš neņem to veceni?

Katriņa smejas: He, he, draudziņ, kas tur ko nesaprast. Kas tad jūs puisiešus nepazīst. Krīt uz jauniem sieviešiem ka kraukļi uz medus. Kam šim ņemt vecu, kad var dabūt jaunu? Bet tie jaunie, tie, lūk, pa Rīgu. Staigā pa bulverkiem ar mamezēm. Un slinkumu lāpa. Tā kundziņ ir. Un vecais dabūs to medu.

Kundziņš asi: Velns ar! Ne, nedabūs! Es saku — nedabūs!

Katriņa: Uja! Kas tad šim te ko teikt? Tas Mežbrencens, tā vis nedos tās stundas strādniekiem, pa Rīgas modei, kā tu, jaunskungs. Un saimniece arī ne. Bet nu ne man te laika ar tevi ciemo-

ties neka... Jataisas uz lauku. Paņem bļodu un iziet. Taisies tu arī savās stundās ar to Rīgas preileni. Dabūsi svīst, būs veselīgāk.

Kundziņš soļo viens nemierīgi: Ak tā tā! Ak tā, onkulis, aizbildnis? Tas sakārnis vecais. Tas lempis. Un tads skuķis! E! Velns ar ārā. Bet kas par nagiem... Ne, ne, ne. Lai tik viņš nāk, tas vecais imperialists. Tas vecais — zirgs... To mēs redzesim.

VI. skats.

Kundziņš, Mežbrencens.

Mežbrencens ienāk pa āra durvim, apaļš, noskuvies, pāresns, pazems; mugurā vasaras mētelis, galvā hūte apnēsāta, ar spalvu kā medniekam. Pātaga rokā. Kundziņš viņu nemana un staigā runādams sirdidamies: Labdien! Sevī. Kas tad tas par putnu?

Kundziņš pēkšņi apstājas izbrīņējies: O! Kas tad tas par veci? Lopu kupčs, vaj?

Mežbrencens skāji: Labdien tak es teicu! Dzirdēji?

Kundziņš: Labdien! Ko jūs gribiet?

Mežbrencens aizskaities: Ko? Es? Ko es gribu? Vaj tu redzeji? Viņš man prasīs ko es gribu.

Kundziņš: Ja. Vaj jūs gribiet lopus pirkt? Tad meklejiet saimnieci.

Mežbrencens: Ta? Kas par iedomam. Klausaties, jaunskungs, bet ko tad jūs te meklejiet?

Kundziņš: Nu vaj ziniet, ta mana paša darišana.

Mežbrencens nosvelpjas sevī: Klausies, puīš, tev laikam kādas skrūves trūkst. Ej pasauc saimnieci. Erikas jaunkundzi. Kur viņa ir?

Kundziņš aplūko Mežbrencenu, sevī: Ēh! Tas būs tas precinieks. Tas būs tas vecais buržujs. Ak tā! Mežbrencenam. Es neesmu jūsu dienastā.

Mežbrencens: Ko? Tulaidisimuti vaļā. Nāk klāt. Vaj tu zini, ar ko tev darišanas? Vaj tu zini kas ir Mežbrencens? Tu!

Kundziņš publikai: Prasts subjekts. Ne runat neprot. Mežbrencenam. Vaj domajiet ka esiet mani nopirkuši? Iesvilpjas sevī: Ne ka!

Mežbrencens nikns: Ū! ū! Nu bet vaj tas ir dzirdets vaj tas ir piedzīvots. Mani! Mani. Klie dz. Klausies! Dievs lai žēlīgs, ja tu mani sakaitinasi, to es tev saku. Bet sevī vaj tad te neviena cilveka vairs nav ka tikai tas sisenis? Iet pie Erikas istabas un dauza ar pātagas kātu pie durvim. Vaj tur ir kāds? Ēh! Eh!

VII. skats.

Ošeniece, Mežbrencens, Kundziņš,
vēlak Erika.

Ošeniece laimīgi: A, onkulis! Nu skaties, nu! Nu labdien, labdien, Mežbrencen, labdien! Tas ir labi, tas labi, ka atbraucat. Pašā laikā.

Mežbrencēns rāda ar pātagas kātu uz Kundziņu: Kas tas tāds? Bandits?

Ošeniece: Tas jau tas jaunais strādnieks no Rigas. Bet ko nu tur atmet ar roku. Cik nu tur ta labuma uz Kundziņu. Ejiet un piekopjiet ciemiņa zirgu. Iebrauciet vāguzi.

Mežbrencens Kundziņam: Skaties ka viss būtu kārtībā!

Kundziņš sevī igni: Es tevi apkopšu labak kā zirgu! Tūlīt. Iziet ar nicinošu skatu uz Mežbrencenu.

Ošeniece: Nu sēsties, kaimiņ, sēsties! Pašā laikā. Es jau te gaidiju, gaidiju. Mums vairs neiet lāgā!

Mežbrencens novelk mēteli un piekabina pie pakaramā. Nu nu? Bet kas tas bija par putnu te? Kas te noticis?

Ošeniece: Tas Rigas strādnieks. Vī kas par kungu! Nu jau Erikai posts klāt. Ne vari pavēlet, ne kas viņai klausīs. Šitie tikai par augstām lietām vien runā. Labiba birst uz lauka, lini jāplūc, siens arī nenovākts vēl. Nu jau jāizput. Nebūtu vēl tos gudriniekus atveduse. Nu vienīgi tikai tava palīdzība var mūs glābt.

Mežbrencens svinīgi izvelk cigaru un aizkūpina: Ja, es jau nu varetu gan glābt, bet kas mani klausīs. Tagad visi pārgudri. Postā aizies, es saku, postā, ja neklausīs vecaka padoma.

Ošeniece: Es jau ar saku. Katru dienu ņemos apkārt, bet stūrgalvīga ka bail. Saku — kas tev trūks pie Mežbrencena; dzīvosī ka pa vilnu. Ne rūpes par saimniecību, ne atbildība. Prātīgs cilvēks, bagāts cilvēks...

Mežbrencens lepnī: Ja, prātīgs ī bagāts. Skaties kā man kalpo. Rokas bučodami. Ehe. Vajaga tikai saprast. Un tad — vaj te nebija labi kamēr es te vadīju saimniecību? Vaj kas īr zudis, vaj kas noticis.

Ošeniece: Ak, ko nu ko, Mežbrencen. Vaj nu tevi nepazīstu. Jau kur tie gadi, kad vēl jauni bijām. Atminies.

Mežbrencens: Ja. Toreiz es tevi būtu ņēmis nudie. Bet piespieda tevi tie vecie, piespieda citam.

Ošeniece: Ak ko nu par to! Ja, kas toreiz bij par jaukiem laikiem! Vienā pilnībā, es saku, vienā pilnībā!

Mežbrencens: Ja. Neviens nepīksteja preti. Puiši un meitas vareja ņemt pilnu sauju.

Ošeniece: Pupas un zirņus vien ēda. Sviesta neprasija. Preti nerunāja.

Mežbrencēns: Mūsu laikos to velna mašīnu nemaz nebija.

Ošeniece: Mūsu laikos par rubli vareja aitu nopirkt.

Mežbrencens: Mākslīgu mēslu mūsu laikos nebija vajadzīgs. Salēja tik dārzus ar vircu, pasmēla tik vircu un auga kāposti kā cipi.

Ošeniece: Ja, ko nu ko. Cara nauda arī vēl bija.

Mežbrencens: Bet tagad tikai bandīti vien, bandīti vien. Aiziet ta Kunga plostis! Ja, bet kas prot tam ir. Es nevaru vēl sūdzēties. Iepīpo. Bet saki intīmi. Vaj tad Erika ir ko pārdomājuse? Vaj tad nav prātīgaka tikuse? Vaj tu runāji arī? Ko saka?

Ošeniece: Kā ne, kaimiņ, kā ne. Vēl jau gan nav neka teikuse. Bet nu jau būs... Kur nu tiks galā ar visiem tiem pasaules gājejiem un biedriem. Tagad tu vienīgais kas vareši glābt.

Mežbrencens glaimots: Šitos pašus Rīgas strādniekus! Nu — es viņus saņemtu! Man ir nags. Bet saki, kur tad Erika? Uz lauka? Es gribeju...

Ošeniece: Tepat, tepat. Es tūlit pasaukšu. Iet pa kreisi, paver durvis, sauc, Erika, Erika panāc šurp! Mežbrencenam. Nemas kā negudra ar saimniecību.

Mežbrencens piecēlies sarausta ar roku kakla saiti, noslauka muti, uzlabo pulksteņa ķēdi, uz vēdera, mammai: Es tagad gribu vienreiz izrunāties un tikt pie skaidrības. Cik ilgi. Taisīšu galu. Nudie. Cik ilgi lai... Es neesmu kaut kāds pleika. Lai iet.

Erika ienāk darba priekšautā: Kas bija mamma? Man nav laika šodien, viss nedarīts.

Mežbrencens: Labdien, jaunā saimniece, labdien! Nu vaj ciemiņus arī gaidījat? Nu kā veicas?

Erika Jūs esiet laimīgāks, onkuli. Jums atliek laika braukt ciemos. Es nevaru par to ne domāt.

Mežbrencens: Vaj tad es neesmu tavš aizbildnis? Redzi, man rūp jūva saimniecība. Pieņākums.

Erika: Kas nu par pienākumu vairs. Esmu jau liela.

Ošeniece: Redzi nu, Erika, cik Mežbrencena kungs labs. Būtu prātīga bijuse, ne tev vajadzētu rūpeties, pūleties. Viņš tev palīdzētu.

Mežbrencens: Kā nu tādai nepalīdzēs. Uz rokam, es saku, uz rokam nestu. Tādu saimnieci!

Ošeniece: Parunajaties nu parunajaties. Es iešu palūkot ciemiņam tēju. Dod zīmes Mežbrencenam attiecībā uz Eriku, tad pazūd pa kreisi.

VIII. skats.

Erika, Mežbrencens.

Mežbrencens uzvelk cigara dūmu: Nu, kā tad veicas? Kā es redzu, tad esiet iedzīvojušies Rīgas bezdarbniekos. Ak Erikas jaunkundz, labu galu tas neņems.

Erika: Ja, viegli jums visiem runāt. Bet es saku, gribu tikt galā, neviens man nekā nepadarīs. Gan redzesim.

Mežbrencens laipni nāk tuvāk: Nu, jaunkundze, kam viss tas vajadzīgs. Esiet reiz prātīga. Neviens tik labi nezin jūsu vajadzības kā es un neviens nepazīst labāk jūsu mājas. Netiepieties — dzīvosim kā draugiem klājas. Mums nav jākrit par kaklu par galvu. Jūs ziniet ka man ar meža tirdzniecību iet labi. Man neka netrūkst. Bet kur lai es lieku savu mantu, kad nav sava cilvēka, saimnieces. Nu jūs saprotat tak? Jums būs pilnīga brīvība. Dzīvojiet kur gribiet, dariet ko gribiet... Tikai. Nu, jūs saprotiet tak...

Erika sak rīkoties ar traukiem: Es neka sevišķa nesaprotu... Vajadzētu gan jums saimnieces.

Mežbrencens: Nu, nu vaj tad tas tik grūti

saprotams? Nu tadēļ jau es braucu, lai parunatos ar jums. Nu paklausaties. Lai paliek darbs... Nāk klāt.

Erika paņem slotu un ātri sāk slaucīt istabu: Būtu jau labi, bet man nav vaļas. Darbs darba galā. Kā redziet, nav pat kas istabu izslauka. Pusdienas jagatavo, govīs jaslauc... Slauka putekļus virsū Mežbrencenam.

Mežbrencens atraujas: O, šitās jaukās rociņas un kājiņas! Nu uz katras rokas pa kalpone jums vajadzētu. Tad tikai jūs būtu īstā godā.

Erika tīši slauka virsū mēslus: Kur tās kalpones lai ņem. Būtu jau labi. Nav Ošeniekos tādas bagātības kā pie jums.

Mežbrencens atraudāmieš: Nu ko jūs, jaunkundze, runājiet. Pie manis, pie manis... Jums tik vajaga pastiept roku un... Šķauda no putekļiem un atraujas.

Erika turpina putināt ar slotu mesdama viņam virsū: Uz veselībam onkuli! Vai, kā man jasteidzas! Atraujaties, lūdzu drusku!

Mežbrencens atlec nost un noputina no drēbēm: Nu apdomājiet, kam jums velti pūleties... Esiet prātīga. Sakiet man, ko jūs gribiet.

Erika sviež tam putekļus virsū: Es gribu tikai drīzak izslaucīt istabu. Jagādā pusdiēna strādniekiem.

Mežbrencens atraudāmieš uzduras uz krēslu un neredzēdams to, gandrīz pakrīt, pātaga un cigars izkrīt no rokam. Nolādēts!.. Bet tas tak... Pagaidiet, jaunkundz. Atsēstas krēslā un klepo no putekļiem. Erika klusam smejas. Bet nu runasim nopietni.

IX. skats.

Erika, Mežbrencens, Kundziņš.

Kundziņš ienākdams: Vaj drīkstu traucēt? Man kaut kas bija jāsaka.

Erika: Kā vaj tad jūs neesiet vēl aizgājuši uz lauku? Ko jūs te darat?

Kundziņš: Ko es daru? Nu man jau jaapkopj ta buržuja zirgs. Kamēr viņš te ... laizas, kā runcis.

Mežbrencens uzlec: Bet ko tu gribi? Ko tu te lien?

Kundziņš: Es gribeju tikai pateikt jums, ka tas zirgs — ir beigts!

Mežbrencens: Ko? Ko tu runa?

Kundziņš: Ja. Pie zemes un kājas gaisā. Beigts gan, kā muša. Fuč!

Mežbrencens paķer pātagu un izskrien: Trakas lietas! Tā tik vēl vajadzeja!

X. skats.

Kundziņš, Erika vēlāk Mežbrencens.

Erika: Kas tur notika?

Kundziņš: It nekas. Es tikai domāju, ka viņam paskraidīšana nebūtu par ļaunu. Drusku par resnu, man liekas. Vaj jums arī tā neliekas, jaunkundze?

Erika asi: Kas tie par jokiem?

Kundziņš: Nu, vaj ziniet, jaunkundze, es būtu pavisam bez sirds, ja es varetu mierīgi noklausīties ko tas ģeķis runā... Ar jums...

Erika: Bet kāda tad jums daļa?

Kundziņš: Ak debess! Taisnību sakot nekāda un tomēr... Nu sakiet, ko jūs īsti domājat par šo kamieli? Vaj ziniet priekš muzeja viņš kā radīts. Tikai jaizbāž būtu.

Erika: Kā jūs variet tā runāt. Tas ir par daudz. Ejiet.

Kundziņš: Ak, jaunkundz, es varu visu. Un muļķis es būtu, ja es viņu slavētu. Nu runasim skaidri: mana sajūta vienkārši to nepielaiž, ka

viņš uzdrošinas te ar jums runat. Dariet ar mani ko gribiet, es to nevaru izturet. Man ir pardaudz jūtīga sirds, sevišķi kad es... jūs redzu...

Erika: Jūs tūlit iesiet uz lauku strādat, saprotiet?

Kundziņš: Ļoti labi, jaunkundze. Bet drīzak ne, kamēr šis bišu tēviņš nebūs prom.

Erika brīnidamās: Ko tas nozīmē? Kas jums ko prasa?

Kundziņš: To jūs gan variet saprast... Es gribu jūs apsargat...

Erika noskatas uz Kundziņu nemierīgi: Es it neka nesaprotu. Bet diezgan nu. Vēsi Ejiet! Bet tūlit.

Mežbrencens nāk atpakaļ: Ko tas nozīmē? Zirgs stāv kā stāvejis. Ko šis āksts te dara? Klausies, tu?

Kundziņš: Tā? Zirgs nav beigts? Nu tad viņš kritīs, tiklīdz jūs brauksiet. Tas tam lopiņam nav pa spēkam.

Mežbrencens draudoši: Pavisam nekaunīgs cilvēks. Klausaties, manaties prom.

Kundziņš ironiski: Oho! Man liekas, ka tas ciemiņš te esiet jūs. Man nav kur iet.

Mežbrencens: Pasaules lāpītājs. Erikas jaunkundze, vaj jūs neka nesakiet?

Erika: Kundziņa kungs!

Kundziņš Mežbrencenam: Klausaties es varetu salāpīt netikai pasauli, bet arī jūsu ādu.

Mežbrencens skrien virsū: Turi muti, bada dze-guze.

Erika mierinadama: Onkuli!

Kundziņš publikai: Nu sakiet vaj jūs esiet re-dzejuši vēl kur tādu pūslī. Vaj jums neniez āda?

Mežbrencens pātagu plīkškinadams: Ārā, siseni! Ārā!

Kundziņš: Vaj ziniet, man bail tikai no sliktas smakas, citādi es šito vanckari iedauzītu uz vietas.

Erika draudoši: Kundziņa kungs!

Mežbrencens plikšina pātāgu: Tu man drikstesi?
Seskis! Nāk klāt.

Erika attura: Onkuli! Onkuli!

Mežbrencens: Vaj jūs te esiet pavēlniece vaj ne. Dzeniet ārā šo pasaules lāpitāju!

Erika: Kundziņa kungs, tagad tūlit. Ejiet! Vaj jūs te esiet saimnieks vaj es?

Kundziņš: Erikas jaunkundze, es eju. Labi. Redziet. Bet tālu es neiešu. Kas to var zināt vaj mana palīdzība nav vajadzīga. Ja tikai vajaga, lūdzu — esmu jūsu rīcībā. Iziet.

XI. skats.

Erika, Mežbrencens vēlāk Kundziņš.

Mežbrencens staigā dūsmās: Nu sakiet, nu redziet, nu saprotiet, kas tas par zelli. Vaj ziniet Erika, man liekas kā viņš Ošeniekus apgriezīs uz otru pusi, ja jūs viņu nedzīsiet prom. Tāds kuncens... Viņš mani... mani! Nu, lai Dievs žēlīgs ja es viņu dabutu pie malas kaut kur... Uzpīpo. Pilnīgs bandīts... Skaidri... Bet sakiet!

Erika strādādama pie mašīnas: Ak, Mežbrencena kungs, vaj mēs nevarētu vēlāk parunāties. Teiksim citu nedel'... Jūs redziet...

Mežbrencens: Es grībeju tikai to svarigako.

Erika: Labi. To svarigako. Un kas tad tas būtu?

Mežbrencens: Redziet, jaunkundze. Mm... Nu redziet... Mm... Nu redziet.

XII. skats.

Tie paši. Kundziņš.

Kundziņš steidzīgi ienāk un sauc: Lielskungs, jūsu zirgs — aiziet! Fuč!

Mežbrencens: Ko? Kas?

Kundziņš: Aiziet. Viņš ir palicis traks! Paskataties kā viņš skrien... Rati pa gaisu! Aiziet!

Mežbrencens pieskrien pie loga, paskatas: Nolādets! Nolādets! Paķer cepuri un pātagu un izskrien.

Erika: Sakiet, ko tas nozīmē? Ko jūs dariet?

Kundziņš: Labi! Lai viņš ķer, lai brauc. Talu viņš nebrauks.

Erika: Kā tā?

Kundziņš: Es tā domāju. Ratiem labajā pusē ir nogriesta skrūve.

Erika: Kundziņa kungs, vaj jums prāts?

Kundziņš: Ja. Tā man bija vajadzīga.

Erika: Priekš kā?

Kundziņš: Jūs nupat teicāt, ka man trūkstot vienas skrūves. Nu es to dabuju. Lūk te viņa ir. Rāda.

Erika: Jūs esiet negudrs! Ja jūs tādus darbus protāt tikai, tad man būs tiesība likt iet jums tālak. Kā jūs drīkstat iejaukties citu darišanās? Jūs esiet nepieklājīgs.

Kundziņš: Jaunkundze, kamēr es te esmu, lai viņš labāk nenāk te tuvumā. Lai viņš brauc! Kaut viņš nolaustu pavisam kaklu šīs vēršu dakteris. Vircas smēlejs tāds!

Erika pārsteigta: Bet tas nu ir par daudz!

Kundziņš lēni un ar apņemšanos: Diezgan arī ir, jaunkundze. Tagad viņš ir prom... Tagad es iešu strādat. Un jūs redzesiet, kā es strādašu! Jūs redzesiet kaut ko. Jūs redzesiet kā es protu labāk strādat, nekā runāt. Tagad es varetu saplošīt visu pasauli... Jūsu dēļ...

Erika savadi pārsteigta. Tā? Skatās kā sastinguse uz Kundziņu.

Kundziņš klusam nokārdams galvu: Ja, Eriks jaun-
kundze!

Abi paliek tādā pozā viens uz otra skatīdamies.

Priekšgars.

TREŠAIS CĒLIENS.

I. skats.

Erika, Kundziņš.

Erika viegli vāleji gērbusies, pieraksta kaut ko saimniecības grāmatā pie lielā galda: Četrdesmit, piecdesmitdivi, sešdesmit... Atlikums būs! Varbūt laimīgi tiksīm cauri! Pieraksta atkal.

Kundziņš ienāk no āra vienos kreklos izmeties, svārki uz rokas, nosvīdis: Ā! Saimniece te. Tas ir labi. Nu, strādajām gan šorīt. Viss lauks savests! Slauka sviedrus; nomet svārkus un cepuri uz sola. Skaista raža šogad, jaunkundze, jums.

Erika aiztaisa grāmatu, pieceļas: Tiešam viss novests? Tad jau šodien atkal būs strādats pēc saules, ne pēc stundam. Laipni. Paldies! Tas ir jauki. Saules pulkstens ir vislabākais. Tas jauki!

Kundziņš: Ja, jauki. Kad es iedomajos... Nu, jauki tiem kas te vienmēr var dzīvot. Mums ceļš pa kājam, tiklīdz darbs galā.

Erika: Nu kas tad jūs dzen? Bet tur Rigā tak arī kaut kas pievilcīgs būs. Vaj ne? Laikam pašiem gribetos prom.

Kundziņš: Ak, jaunkundze... Par to nav ko runāt. Es zinu visu, i tur, i te. Žēl paliek par to domānot...

Erika: Kā tā? Ko tad jūs ziniet no mūsu dzīves? Mēs tak katrs no savas valstības.

Kundziņš uzpīpo: Na... netikas visu to atmiņieties. Ja, arī es reiz biju saimnieka dēls. Pazīstu to dzīvi.

Erika uzmanigaki: Tā? Nu, un protams — izvēlejaties vieglaku dzīvi?

Kundziņš: Es šoreiz nekā nevarēju izvēleties, bet visu izvēlejās liktens. Tēvs dzīvoja plaši... Neka netrūka... Mūsu māja bija gandrīz trīssimts pūrvietu. Skaisti bija... Man, vaj ziniet, tā kā pasakā viss, kad atminos...

Erika: Nu, kadēļ tad jūs aizgājat?

Kundziņš: Es ne, kā jau teicu. Tēvs izrenteja un devās uz Rīgu, pasāka veikalu. Tas negāja un vajadzeja māju likt bankā. Viss velti, un beidzot arī tas nelidzeja. Māju pārdeva, un es līdz ar to tiku par pilsētas iemītnieku. Varbūt par pasaules gājeju. Tad tūlit nāca kaŗš, man vajadzeja vārties līdzī taī katlā un tad es tiku izmests bezdarbniekos. Tikai tadēļ ka negribeju palikt par vergu kaut kuŗam uzņēmejam. Man bija kauns nodoties par ratiņu stūmeju vaj nastu neseju par dzeramnaudam. Un tā... tā es nonācu tur pie tiem... Atmet ar roku. Tas ir viss.

Erika: Tad jau jums atmiņā vēl droši vien būs lauku dzīve... no tiem laikiem?

Kundziņš sapņaini: O, ja, jaunkundze. Es saku, tā kā pasakā. Un ja man kāds spēks vēl atlicis muskuļos, tad tas no tiem laikiem. Jaunu dienu tērauds... Daudzreiz staigadams pa Rīgas ielam es gribetu atgriesties uz to zemi, bet kas to dos. Un tad, ziniet, uznāk tāds ļaunums pret tiem, kam kaut kas ir. Gāz visu apkārt, lai cieš citi ar!.. Vilka vaj laupitaja domas man uznāk.

Erika: Savadi. Kas to varetu domat, ka arī jūs variet būt sentimentals.

Kundziņš: Kā redziet, var būt arī sentimentals. Bet vaj ta ir sentimentalitate tikai? Es domaju, ka vairak. Velns zin, kas tas ir. Brīžam uznāk griba strādat līdz apreibumam, art, sēt, pļaut, mirkt, lietū, degt saulē. Vaj tās senču asinis vaj kas —

nezinu. Bet tā ir. Bet dažreiz gribas būt jaunam kā zvēram. Cilvekam, kam neka nav, jaunkundze, ir visa pasaule bezvērtīga. Viņš paliek par egoistu. Viņš gatavs uz visu... Viņš taisa revolūciju.

Erika: Nu un kad jums kas būtu? Vaj tad būtu citādi?

Kundziņš: Kas man varetu būt? No kuņģienes?

Erika: Nu, piemēram, mājas uz laukiem...

Kundziņš: Bleņas! Iedomas. Bet no ta jau nekas netiek. Bet ja tas būtu — man liekas, tad sāktos viss no jauna... Sāktos dzīve. Bet tagad — ej garām, pasvilpo, pasmīni. Viss vienalga. Tāds es esmu.

Erika: Savadi... savadi...

Kundziņš asāk: Kas ir savadi? Jūs domājat, ka citi nevar neko saprast, tik jūs vien? Ne, tas neiziet no atmiņas. Bet tā kā nav atgūstams nekas, tad spītē liktenim... Lēni sevī nogrimdams. Ja, kad te esmu uz lauka, tad nāk viss tas prātā. Birzes, baltas un zaļas... Tumšas egles... Pļavas... Bet ko tur...

Erika piegriež visu vērību viņam: Pastāstiet vien. Vaj tas patiesi tik jauki jums liekas... tā dzīve?

Kundziņš sapņojoši: Ja, varbūt... Kam par to daļas... Bet tāds vasaras rīts... kas lielisks! Iskaptis zvana... rasa birst... saule nāk augšā... gaiss san... smaržo āboliņa lauks... Oh, tas ir kas sevišķs... Un tad rudens. Ziniet, kad sāk rijas kūpēt un mašinas dūkt... Lietus... vējš gaudo, dubļi... dzērves aiziet, nakts tumst. Bet pašam gribas kliegt no prieka un dziedat... Un galvenais... Bet ak, atmet, pieceļas, staigā ko tas viss līdz. Beigts, beigts...

Erika: Nu un... Un galvenais? Kas tas bij?

Kundziņš apstajas, skatas uz viņu: Galvenais... Galvenais, kad zini, ka nekur nav jaiet, ka esi mājās. Gadu no gada. Un tad var kaut ko darīt.

Strauji. O, tad var daudz ko darīt. Ievest kārtīgu saimniecību... Lai dūc mašīnas! Lai raža krīt veldē. Lai visi brīnas! Rokas žestikuledams. Luk, ta ir dzīve! To es saprotu! Apraujas pēkšņi, sāk stāgāt un smēķē.

Erika pamudinadama: Runajiet vien.

Kundziņš vēsi: Kas no ta tiek? Blēnas...

Erika: Varbūt tomēr. Redziet, tagad man liekas jūs esiet pavisam cits kā toreiz. Tā kā pazīstams.

Kundziņš: Kad toreiz?

Erika: Kad atnācāt... Man liekas, tagad jūs būtu gluži piederīgs pie mūsu dzīves.

Kundziņš vēsi, ar lepnumu: Ja? Jūs domājat? Kāds tad tam sakars galu galā? Nu, jaunkundze, es domāju, ka gribat drusku paglaimot. Kas par sakaru? Neaizmirstiet, ka es esmu... tikai bezdarbnieks un — jūs?..

Erika smejas: A! Atkal tas pats! Nu sakiet, vaj tad mēs nevarētu būt bez tituļiem?

Kundziņš: Kā to ņem. Var un ne.

Erika: Un vaj mēs nevarētu arī to strādašanu ņemt vienadi.

Kundziņš: Var un ne. Smejas. Ak jaunkundze, dodiet man līdzīgu daļu no Ošeniekiem, tad darbs arī būs līdzīgs. Vaj ne? Pienāk gluži klāt un mēģina ieskatīties acīs. Tas ir viss.

Erika aizgriežas lēni: Var un ne. Kā to ņem.

Kundziņš dzestri: Un šai gadījumā, protams, ka nevar. Citādi jau būtu traki pavisam.

Erika: Ko? Ko jūs teicāt?

Kundziņš smejas: Nevar, nevar! Bezdarbnieks no Rīgas uz vieniem svariem un tāda lauku princese uz otriem. Protams, ka nevar.

Erika smejas: Tā? Un kurš svarīgāks?

Kundziņš: Nu, protams, ka tā princese. Māja tak arī sver. Un redziet, galvenais... Atmet. Na, vaj ziniet nav vērts... citā tonī Gribas ēst.

Erika spītīgi: Nu, nu? Atkal galvenais. Kas tas bij?

Kundziņš kodīgi: Ja, galvenais... vajaga rāsu uzturet tīru. Aristokrātiem zilas asinis. Mums tiem brīvās dzīves cilvēkiem pelekas. Varbūt pat melnas.

Erika dusmīgi: Jūs esiet nekaunīgs.

Kundziņš asak; apvainots: Ja, protams. Un man trūkst skrūves un tā tālak... Nu vaj ziniet, jaunkundze, es tikai jokus taisiju. Aizrāvos sentimentālās sarunās. Es taisiju jokus. Es pilnīgi saprotu, kas te ir vajadzīgs. Skraididams. Tas... tas prātīgais... tas resnais... tas... tas... kupčs... tas onkulis! Ja!

Erika pietrūkstas arī kājās: Ak tā! Kundziņa kungs, nu ir diezgan! Kas jums to prasa? Savaldaties!

Kundziņš launi: Aha! Saprotu, saprotu! To nākošo peleko baronu nedrīkst nemaz aiztikt. Svētuma zaimošana! Nu, bet ne priekš manis. Es elkus nepielūdzu. Nu, piedošanu par tādu aplamību. Gauži lūdzu!

Erika grib iedzelt: Nu un kas tad jums? Jums tak ir tie labie projekti. Jūs jau variet leiputriju nodibinat uz katra krustceļa. Nu tad — kas man ko kautreties. Un kas jums tur daļas. Patīk un būs te par kungu. Saprotiet?

Kundziņš pēkšņi apstājas un skatas kā neticēdams: Ko, vaj patiesi? Patiesi? Jaunkundze...

Erika tiši: Jūs domājat pa jokam? Ja, patiesi! Tā, dzirdejat?

Kundziņš: Dabiska lieta. Kas tur ko nedzirdet. Tāds eksemplars. Tāda izlase! Vienos taukos! Vienīga patente uz muļķību. Urā, jaunkundze!

Erika cērt ar kāju uz grīdas: Klusu! Tas uz jums neattiecas. Ja jau ir izvēle, tad labak muļķi nekā traku. Saprotiet?

Kundziņš: Pilnīgi, pilnīgi... Kas man ko tur rūpeties. Katram savs ceļš. Un tadēļ lūdzu nerūpejaties arī par manu trakumu un maniem projektiem. Es tos izvedīšu galā bez jūsu palīdzības, tāpat kā jūs savus.

Erika: Labu izdošanos!

Kundziņš: Paldies! Jums tiesība mani kaitināt. Par to pašu algu, kā tad. Es tak esmu samaksāts. Bet neaizmirstiet, ka man tiesība rādīt jums zobus. Tas līgumā nav noliegts.

Erika: Nu, nu?

Kundziņš: Ja. Un to es jums saku. Nesmejaties bez laika. Jūs vēl kaut ko redzēsiet.

Erika: Tā? Draudi?

Kundziņš: Tikai aizsargašanās. Bet ta kamieļa kalpībā es neiešu. Tas ir skaidrs. Tad labāk es sajožu vederu... un... taisu dumpi.

Erika: Kā?

Kundziņš: Ja. To es saku, jaunkundze, es esmu pirmās šķiras dumpinieks, ja vajadzīgs. Jūs varat kaut ko piedzīvot.

Erika spītīgi īsi: Nu, lai tad iet! Karosim!

Kundziņš: Karosim! Labi. Bet to es jums saku, — tiklīdz tas kamielis te nāks pa vienām durvim iekšā — es iešu pa otrām ārā. Es esmu brīvs putns. Cīrulis nedzīvo kopā ar zoss tēviņu.

Erika: Kā patīk. Bet nu ir diezgan! Šodien ir darba diena. Un es nestrādāju pēc projektiem un stundām. Paņem savu grāmatu un iziet savā istabā.

Kundziņš iet viņai pakaļ: Es... Jaunkundze! Lūdzu...

Erika: Citu reiz. Iziet.

II. skats.

Kundziņš, Hermīna, vēlāk Erika, Ošeniece.

Kundziņš šaudas kā neziņā pa istabu: Trakam jāpaliek! Pavisam nesaprotams skuķis. Ne, te nav dzīve!

Hermīna ienāk no āra viltīgi smīnedama: Nu, biedri, izpelņijaties? Ja ta freilene būtu redzejuse, kā jūs strādājat, viņa jums pieliktu pie algas. Bet žēl, žēl... Nu jau par vēlu. Par velti cerets, biedri.

Kundziņš: Ko jūs muldiat? Kas par vēlu?

Hermīna: Izliekaties ka neziniat? Paprasiet Katrīnai, viņa labi zina. Šodien būs...

Kundziņš: Kas būs?

Hermīna: Derības. Mūsu saimniecei brauc precinieki. Tas onkulis.

Kundziņš kā dzelts: Ko? Kas par onkuli? Man kāda bēda?

Hermīna: Aha! Nepatik ko? Nu, ko var darīt. Priekš jums jau arī viņa nebija. Bet kāzas gan mēs nodzēsim ka nākas.

Kundziņš: Klausaties, aizbāžat muti ar to krāsu pulķi. Un par mani pavisam nebēdājat.

Hermīna: Nu, nu, tik lepni? Es tikai to jauno ziņu gribeju pateikt. Jums nav izdevies viņu pārlicināt par mūsu idejam. Bet man gan ir izdevies. Tas Pēteris ir rokā. Ā!

Kundziņš: Pēteris? Blēņas! Liekat mani mierā! Sāk lasīt avizi, bet drīz to nosviež un nervozi staigā.

Erika un Ošeniece nāk no ķēķa ar bļodam un ēdienu pusdienai. Erika noliek traukus un aplāj galdu ar galddrānu, tad sāk uzlikt ēdienus.

III. skats.

Tie paši; vēlāk Pēteris Pleite, Teodors, Krišs, Katriņa. Ienāk no lauka un noliek svārkus, slaucidami sviedrus.

Teodors Erikai: Bet pēc pusdienas gan vairs neiešu ganos. Uz Labrenču tirgu man ir solīts un es iešu.

Pēteris: Hm. Man jau ari vajadzēja. Janopērk kādu drusku tabakas. . .

Erika: Ko tad nu? Bet tu jau nemaz nesmēķē.

Pēteris Kaunigi: Nu, ko tad sacīt, jasaka, grūti jau ir bez sava tabaciņa. Tagad redz — pīpoju gan. Piegriežas Herminai kura izvelk papirosus. Jaunlaiku cilvēki visi pīpo. Dod šurp!

Erika paskatās, novēro: Ak tā! Saprotu, saprotu! Bet ar to tirgu kā būs tā būs. Lauks nav arts rudziem. . . Bet nu nāciet pusdienā!

Visi nosēstas. Kundziņš galda galā. Pie viņa Teodors. Hermina kopā ar Pēteri un nemitīgi abi sarunajas un piegruž viens otram. Krišs ar Katriņu pie otra gala. Brīdi dzird tikai karotu klaudzešanu, Erika ar Ošeniēcī iziet.

Katriņa uz Kundziņu: Kas tad tev, jaunskungs, ka tāds domīgs? Vaj kas sāp? Kundziņš neatbild.

Teodors: Būs brūte atstājuse. . .

Kundziņš: Puika, skaties, ka nedabu ar karoti par muti.

Katriņa: Vaj tādām puisam trūkums. Viena pamet, desmit vietā. Zinām. Nebūs jau pirmā, ne pēdejā.

Hermina kodīgi: Būs bijuse no augstākas kārtas. Baltmaize.

Kundziņš igni: Muļki! Ēdiet labak steigšus to buržuju maizi, ka var skriet atkal strādat. To jūs tikai protiet.

Katriņa: Kur tu paliksi. Pie zemes esi pie-

siets, pie zemes jāpaliek. Tā bijis un būs — kalpam kalpa tiesa.

Hermina Kundziņam: Skaties, kā runā! Bet kad uz lauka, tad pirmais skrien kā traks. Kas tad viņu tā ir iedīdījis?

Kundziņš nomet karoti, nikns: Ko es runāju, to es daru. Bet vaj tad te kāds uz to klausās. Vergu bars! Nu vai zinat, pasaulē var gan ievest taisnību, ja tikai būtu jums griba. Bet ar muļķiem nav vērts runāt sāk staigāt pa istabu īgni.

Teodors beidz ēst: Man, vaj zin, vienalga. Vaj līdz pasaules galam, kad tik man atļauj sportu. Vaj tur, vaj te. Kad nepatīk — eju.

Pēteris kurš knakstās ap Hermini: Taisnību sakot, nudien, vajadzētu drusku lēnak ar darbu. Ir jau par traku. Nemaz nav gala. Tā drusku uz stundam nebūtu par ļaunu.

Kundziņš: Vajadzētu? Kad grib, tad var. Vajag tikai dūšas un apņemšanās. Bet ko te runāt. Nesiet veseli savu kamieļa jūgu. Iepīpo un izstiepjas uz sola gar sienu, nolikdams svārkus pagalvī. Ah! Oh! Tagad vajag krietni atšauties!

Katriņa: Kas nu pa gulešanu! Jaiet tulīt zirņu plaut. Laiks labs. Šis tik gulet.

Kundziņš: Vaj traks! Tagad pēc ēšanas? Tad jau māgu var pavisam samaitāt. Ne, ne, to gan ne. Lai velns ar nāktu.

Teodors: Es nu gan tagad guletu, ja nebūtu jaiet palīdzēt saimniecei. Sievieši aiznes bļodas no galda. Lej kā ūdeni.

Kundziņš: Muļķiem nekas nevar palīdzēt. Izslauc tevi kā govī, nemaz nav jatur aiz ragiem. Aitas visi jūs esiet!

Teodors: Nu ko lai dara? Saki nu, gudrinieks.

Kundziņš aģitejoši: Spert vajaga! Saproti? Protestet, kliegt, taisīt dumpi. Bet ne muļķiem to saprast.

Krišs ietaisa pīpi: Tu runā kā no grāmatas. Nu kad esi tik gudrs, tad pasaki tūlit. Tādus gudriņiekus esam dzirdejuši, bet kur tu tiksi. Asi. Nu, iesim pie zirņiem. Nelīdz nekādas runas. Celies, jaunskungs.

Kundziņš: Neka! Lai tad velns ar rauj! Bet es neēju nekur tik karstā laikā. Man nekas neizbirs, man nekas nav audzis. Un ja man jaiet, tad labak tūlit uz Rīgu.

Hermina: Protams gan! Pēteris arī tapat domā. Un ja Pēteris nāk līdz tad es arī.

Pēteris piekrit: Nuja. Kad tik daudz maz iztikšana... Var jau iet arī.

Katriņa: Tas jau ir. Kur to iztikšanu ņemsi. Vaj tu tomā ka ielas ar desam bruģetas tāi jūsu Rīgā?

Kundziņš: Ak, jūs muļķi, muļķi! Nu lieta ir gluži un gluži vienkārša. Vajaga vienīgi registreties bezdarbniekos.

Pēteris: Ta? Kas tas ir?

Kundziņš: Vajaga tikai kvalificēties? Tad tu redzēsi kas esi par vīru.

Krišs pīpi taisīdams: Ta? Kas tas ir?

Kundziņš: Redzi, muļķi vecais, kad tu esi kvalificēts, tad ir darīts. Tad tu esi tikpat ka profesors.

Pēteris: Kas tas ir tas kvali fi-fi-fi?... Kā tu teici?

Kundziņš: Kvalificēts ir pierakstīts. Pierakstīts par bezdarbnieku savā arodā. Saproti?

Krišs: Ja un tad?

Kundziņš: Tad tu prasi to darbu, ko tu gribi strādāt. Tad citu darbu tev nevar dot. Ja tu proti art, tad saki lai dod Rīgā art. Un ja tev Rīgā nevar dot art, tad... zini? Tad tu esi vinnejis.

Krišs un Pēteris ieinteresēti: Ja ko tad? Ko tad vinnejis?

Kundziņš: Tad pēc likuma tev ir jasaņem tūlit alga par bezdarbu. Saproti? Tu esi apdrošinats uz visiem laikiem.

Krišs: Par bezdarbu maksā? Vot traka lieta! Ej nu!

Kundziņš: Ja, par bezdarbu! Tad tu tūliņ dabūsi: piecas mārciņas cūku tauku un piecas mārciņas aitas tauku nedeļā! Tā. Un tev ir brīv piedalīties pie valdišanas un runāšanas.

Krišs izņem pīpi brīnas: Ta? Vaj riktīgi?

Kundziņš: Nu, protams, es tak pats esmu kvalificēts. Bet zini, tas nav viss. Tu dabusi tūlit vēl divus riņķus malkas nedeļā un sausu maizi katru dien cik tik lien.

Krišs apstāj pīpot paver brīnumos muti: Tu domā? Mmm... Katriņ; Vaj dzirdi?

Katriņa: Vaj prāts? Runā nu. Mute iet kā dzirnavas!

Pēteris sāk kasīt galvu: Nudie, traka būšana! Tad tik vajaga kvalififi-fi... Ffu, velns, kā tas bij?

Kundziņš: Tikai vajaga kvalificeties. Saprot—izrunā skaidri: kvalificeties. Ja, un tad nu zini kas tev jadara? Tev tik katru dien jaiet un japrasa darbs. Japrasa, lai dod art. Saproti? He, nebūtu jus muļķi, jūs varetu dzīvot savā vaļā. Ej nu iestāsti tādiem aizgriežas, grib gulet.

Pēteris Teodoram: Vaj tas ir dzirdets? Ko tu domā?

Teodors: Būs gan būs! Abi sarunajas žestikuledami. Man ar bija tāda biļete.

Krišs izdauza pīpi un nemierīgi sāk staigāt pa istabu pats pie sevis runādams un skaitīdams: Piecas mārciņas cūku tauku un piecas aitas tauku! Pie pirkstiem Divās nedeļās — ir desmit mārciņu cūku un desmit aitu tauku. Kopā... Vienā mēnesī tas ir, tas ir... Klausies, Katriņa, cik tas ir vienā mēnesī?... Cik var dabūt naudā? Paga, paga...

Katriņa: Ko? Ko tu tur muldi? Vaj tu esi apreibis?

Krišs rēķina: Man piecas mārciņas cūkas tauku, tev piecas mārciņas aitas tauku. Tas ir kopā par abiem? Nudie... Vaj ziņi, Katriņ, tas ir... Vajag tikai to kvalifi... fi... fi...

Katriņa: Traks... Klausies nu niekos!

Krišs staigā un skaita: Malku divus riņķus man... divus riņķus Katriņai — tas ir kopā—divi—četri—astopi... Tas ir mēnesī? Un maīzi katru dien, cik tik lien... Hm... tas ir man — — klausies, Katriņ, cik tev maizes lien dienā?

Katriņa: Nudie, nu nav vairs prāta. Stājies muļķi! ņer aiz svarka.

Krišs atkratās: Vaj zini, tev pašai nav prāta... Klausies, tas ir nedēļā... Vaj zini, tas ir traki daudz nedēļā. Cik tas ir mēnesī?... Vaj zini, Katriņ... Ne, nu ir diezgan. Vajaga tikai kvalifi-fi... klausies, Pēter, kā bij kas tev ar jadara.

Pēteris: Ja tikai kvalifi-fi... Vairak neka! Vaj zini, es esmu ar mieru Kundziņam Klausies, vaj katrā laikā var to kvalifi-fi?

Kundziņš: Protams. Kas bezdarbniekam to liegs.

Katriņa: Kas tad šie par bezdarbniekiem. Vēl nemaz nespēj veikt visu darbu cik vajaga.

Pēteris paliek rāms: Vot tas ir tā lieta. Ja nebūtu vairs darba...

Teodors: Vot nelaime!

Krišs staigā un skaita pie pirkstiem: Man piecas mārciņas cūkas tauku, viņai, viņai aitas tauku... Kopā.

Kundziņš trūkstas augšā: He, muļķi! Ir gan vērts jums kaut ko teikt. Tik viegli kā nekā. Dzīvotu savā vaļā. Bet kas man tur ko lausties. Nu, manis dēļ strādajiet cik jums patīk. Man ir diezgan — es eju! Es neesmu ņēmis par zirgu te.

Es eju! uz visiem Nu, kas nāk līdzī? Kas grib redzēt Rīgu? Nāk līdzī! Sajož vēderu un uz priekšu! Izvelk zābakus no pasoles un grib aut kājās. Kas paliek te, dabūs sodu! Stingru sodu! To es jums saku. Jums vajaga būt zolidariem!

Pēteris Herminai, kuŗa ienāk no kukņas: Zīnaj's ko darīt? Vaj tad gluži velns raus!

Hermina: Droši, biedri! Es ari tad eju. Es tevi, Pēter, pierakstišu šūniņā... Nāc! Zolidari!

Pēteris apņēmies: Lai tad ari iet. Nudie! Es tik paņemšu klētī zābakus un jaunās bikses uz Hermini Un tad mēs varam dzimtsarakstu nodajā kvalifi-fi... Lai iet! Nudien, lai iet! iziet uz āru; Hermina viņam līdz pie rokas.

Krišš dūšīgi: Klausies, Katriņ. Lai velns ar ārā, bet ja tagad nevar, tad nekad. Iesim! Nudie iesim. Katriņai Ej, dabu zābakus un kreklus. Vienreiz vajaga palusteties. Vaj citi vien to var.

Katriņa: Vaj tad rīktīgi traks? Klausies nu uz ta pasaules gajeja. Krišš, Krišš! mēģina atturet Nu nav vairs lāgā!

Krišš: Nudie, kas tad es? Vaj malkas gabals? lešu un beigts! Tikai uz Kundziņu tu, jaunkungs, tu mūs tur pierakstīsi?

Kundziņš ģērbdamies: Protams. Bet tūlit! Te nav palikšana! Vaj zīni, šodien tirgū ir tie, kas par velti aizved uz Rīgu. Paliec tikai par biedri.

Krišš Katriņai: Vaj tu dzirdi? Savāc savas panckas! Steidzīgi iziet ārā Maize cik tik lien! Cik tik lien!

Katriņa ķer to aiz svārkiem: Vaj tad pavisam stulbs esi? Ļautiņi mīlie, palīgā! Nudie, traks gan. Kundziņam draudoši Bet nudie, tagad es teikšu saimniecei. To es gribetu redzēt! Iziet steigšus uz āru.

Teodors Kundziņam: Klausies. Ņem mani ar'. Es pierakstišos pie futbola komandas. Uz ef ef!

Kundziņš: Vai tu vēl gaidi? Traks tu būtu,

ja paliktu viens pats. Atlaid tos lopus brīvībā un nāc tūlit!

Teodors: Lieliski! Vaj zini Labrenču tirgū mēs ietaisisim drusku dūšu. Tu man vēl esi parādā par to dadzi tam zirgam. Tu man izmaksā. Citādi man bailes no mātes, kad iebrukšu bez laika Rigā.

Kundziņš: Labi. Tu esi dūšigs sportists. Es gatavs tev izmaksāt visu ko gribi, bet par to tev vajadzētu man drusku palīdzēt šodien.

Teodors: Es esmu gatavs. Kas par lietu? Vaj ar to pašu...

Kundziņš skatīdamies pa logu: Ja ar to pašu onkuli. Pagaid tur kāds nāk...

IV. skats.

Tie paši, Mežbrencens, vēlāk Erika.

Mežbrencens nāk no āra tāpat gērbies kā otrā cēlienā, pātaga rokā, cigars zobos: Labdien! Ierauga Kundziņu Ā! Tas sasodītais bezdarbnieks! Kundziņam Puiš, ej pielūko manu zirgu! Bet ja tu vēl tādus stiķus gribi taisīt, tad — es tevi pāršu.

Kundziņš: Mēs zirgus nepērkam. Ja jums tas ādains pārdodams, brauciet uz Labrenču tirgu.

Mežbrencens dūsmās: Nu, mēs drīz aprēķināsimies! Pagaidi! Iziet Erikas istabā.

V. skats.

Teodors. Kundziņš, vēlāk Erika.

Teodors: Tas ir nikns kā bullis!

Kundziņš: Bet pagaid, draugs. Kad viņš te tagad nāks par mūsu rīkotāju, tad viņš tevi no-

miegs kā mušu. Tas ir riktīgs vagars! Viņš tev atmaksās trīskārtīgi. Tapēc tagad taisies!

Teodors: Es esmu gatavs. Iesim visi. Lai viņš gana manis dēļ tos lopus, ja grib.

Kundziņš gērbdamies: Lieta! Velc kamzoli mugurā. Dod lopiem manifestu un aiziet. Es tevi izmācīšu kā vajaga dzīvot. Zellis tu būsi. Redzi, draugs, pasaulei vajaga spert ar kāju par dibenu, tad tu kaut ko iegūsi.

Teodors: Nebaidies. Es futbolu esmu mācījies. Es protu spert. Ejam! Sāk svilpot abi priecīgu meldīju un rīkoties uz ceļu.

Erika ienāk no kukņas un ierauga viņu rīcību: Kas tad nu, Kundziņa kungs? Uz kurieni? Neviens neatbild. Jauni niķi?

Kundziņš mierīgs: Iesim drusku pastaigāties. Šodien tāda tirgus diena. Varbūt var izdevīgāki pārdot savu ādu.

Erika: Kā tā?

Kundziņš svilpo un sien somu: Tā. Bez tam te jau ir tas lielais vietnieks. Nupat atnāca. Ejiet tik ar sālmaizi preti.

Erika: Ko?

Kundziņš rāda uz viņas istabu: Ja. Tur viņš ir. Tas sugas buržujs... tas... tas... kļiedzoši tas onkulis! Daudz laimes!

Erika saprot: Atkal jau! Bet stājaties!

Kundziņš: Un mums te norunāts! Kā viņš pa vienām durvim nāks iekšā — es pa otrām ārā. Vaj ne? Tā tak bija?.. Bet tagad ies citi arī.

Erika: Vaj tad viņš jūs dzen? Vaj es dzenu?

Kundziņš: Paprasiet viņam. Tur viņš jau nāk, tas bibeles vectēvs.

VI. skats.

Kundziņš, Erika, Mežbrencens, Ošeniece,
Teodors.

Mežbrencens aiz viņa Ošeniece: Tur viņš ir tas gudrinieks. Vaj ziniet, ja tā iet, tad te nemaz nedrīkst rādīties. Vienreiz viņš man samaitā zirgu, salauž ratus un tagad vēl sāks lamāt. Erikas jaunkundze — es, vaj viņš? Uz Kundziņu. Nu, ej, pieskaties zirgu.

Kundziņš: Priekš pastardienas ne. Bez tam man ir cits ceļš. Es eju. Pie šitā es negribu kalpot.

Erika: Bet kas tad saka, ka viņš...

Mežbrencens nikni Nu puis', to mēs vēl redzēsim. Reiz tak vajaga kārtības arī te mājās. Tāds pasaules gudrinieks te gribēs paradīzi nodibināt. Pagaid — dabusi drusku nagus baudīt.

Erika: Onkuli, diezgan! Nerunajiet!

Kundziņš: Lai tik ņemas vien. Pasauli viņš jums iegriezīs tūlit engēs! Gluži kā Abrama laikos — viss ies labi.

Mežbrencens: Nu protams, ka es jūs netaupīšu. Jūs mācisaties nopelnīt savu maizi. Es tādus pazīstu.

Kundziņš: Lai jums sabriestu viducis! Ironiski. Gatavs pakalpot! Tā būs jauka dzīve Ošeniekos. Vectēvs gulēs teltī un mēs būsīm tie kamieļi, kas mantas nes viņam. Svētdienas rītos mēs dziedāsim pātarus un Mežbrencens teiks sprediķi par paklausību dievam un ķeizaram. Mēs pabučosim viņam roku. Un tad mēs ēdisim pupas trīs reizes dienā un aitu varēs pirkt par rubli. Un māksligus mēslus viņš ražos pats... tas vectēvs Jēkabs...

Mežbrencens draudoši Satori muti! Nekauna!

Kundziņš: Tad kad es būšu jūsu moris. Bet tagad vēl ne. Par slaveniem vīriem drīkst runāt.

Dārzus viņš mēslos ar vircu un liks drukat ķeizera naudu. Un viņam būs viena īsta un septiņas liekas sievas un dakteris ikgadus atņems taukus...

Erika pasmiedamās: Kundziņ! Stājaties! Diezgan!

Ošeniece: Ak pasaulit, pasaulit! Kur tas dzirdets?

Mežbrencens: Klausies, Erika, ja tu to zelli nedzen tūlit prom, tad es te savas kājas vairs neceļu.

Kundziņš paņem savu somu: Es jau eju. Eriakai. Sargajiet, Erikas jaunkundz, sargajiet šo senci. Tas ir ko vērts. Tas ir riktīgs muzeja gabals. Nemaz viņu nevajaga izbāzt. Viņa tēvs būs noslīcis ūdens plūdus... Tas droši vien būs bijis kāds ichtiozaurs... Sargajiet, sargajiet! Siliņš no jums to iegādāsies uz valsts rēķina etnografiskam muzejam. Tādu vairs nav daudz.

Mežbrencens plikšina ar pātagu: Klausies, palēnam, sarkanais dundurs! Lielā uzbudinājumā aizgriežas un sāk sarunāties ar Ošenieci.

Kundziņš: Nekas nekā! Tagad mums prasās brīvība. Bet es nu teikšu skaidri, Erikas jaunkundze; šaujiet rokā! Tas ir eksemplars ko vērts. Viņš jums ievedīs nēģerus lauku apstrādašanai.

Erika: Diezgan! Paklausaties...

Kundziņš grib doties prom: Novēlu laimes! Sveiki!

Erika: Kundziņa kungs! Jūs esiet bez prāta. Kaunaties!

Kundziņš: Ko tad jūs gribiet? Lai viņš mani jūdz arklā? Ne. Diezgan! Es eju.

Erika: Paklausaties...

Kundziņš: Man nekā nav vairs jaklausās.

Erika: Ko tad jūs gribiet?

Kundziņš: Es gribu drusku skaidru gaisu. Es eju.

Erika: Palieciēt... Neklausaties uz viņu.

Kundziņš: Ne! Diezgan.

Erika: Ko jūs gribiet. Vaj tad es?.. Vaj tad jūs nesaprotiet, ka man viņš nav vajadzīgs.

Kundziņš: Un es arī ne!

Erika: Kas to teica? Ko jūs gribat? Lielaku algu? Vēl ko?

Kundziņš: Vispirms... lai viņš nekad te nenāk vairs iekšā!

Erika: Un tad?..

Kundziņš: Un tad? Ak vaj tad jūs nesaprotiet? Jūs mani apvainojiet. Es esmu tas trakais. Tas pasaules lāpītājs. Labi. Es iešu lāpīt pasauli. Bet vergs es nebūšu. Ardievu!

Erika: Kundziņ... Paklausaties. Jūs esiet muļķis.

Kundziņš: Jūs mani arī nekad neesat sapratuse. Velti! Nu Teodor! Zēni, iet! Atvadies no tā vagara.

Teodors: Iet! Mežbrencenam. Ardievu, Adam! Kundziņš paņem savu somu un iziet.

Erika: Kundziņa kungs... Nu skrieniet! Erika atkrit krēslā un nervozi rausta priekšauta stūri.

Ošiniece: Nu paldies dievam! Nu būs miers!

IX. skats.

Tie paši. Katriņa.

Katriņa ienāk vaimnadama: Nu ir beigts! Nu ir traki! Nudie sajucis, sajucis. Kas to vareja domāt. Krišs ir lielajā.

Erika: Kas sajucis?

Katriņa: raudadama; Krišs pagalam. Tagad iet uz Rīgu līdzī citiem.

Erika: Kā tā? Kas uz Rīgu?

Oatriņa: Vai die, vaj tad jūs neziniat? Nu visi prom uz tirgu un tad uz Rīgu. Hermine, Pēteris, Teodors, Ek, Kundziņš samācījis.

Erika: Vaj tik traki būs? Kur tad viņi skries?

Katriņa: Nāc nu, paskaties! Uzvilka svētdienas svārkus, apāva zābakus. Pie pirkstiem vien rēķina tos cūku taukus un aitas taukus un riņķus, kvatieri un to... fifi... Dievs vien zin ko. Nāciet nu nāciet!

Erika: Trakais Kundziņš! Tad tak jasteidzas.

Katriņa: Neredzets, traks cilvēks! Nāciet nu nāciet. Kad tik to manu veco varetu glābt, tie citi jau tā kā tā pagalam. Nāciet nu! Abas iziet ārā caur ķēķi.

X. skats.

Mežbrencens, Ošeniece.

Mežbrencens ari augšā, grib skriet ārā: Tagad es viņu nositišu. Uz vietas nositišu!

Ošeniece satur aiz rokas: Vai, mīlais Mežbrencen, to gan ne! Neejiet viņam par tuvu... Tas jau ir gatavais laupitajs. Viņš jūs var nomaitat uz vietas. Vaj ar nazi, vaj ar ko. Ne, ne, lai tik iet prom. Vaj tādi nav redzēti.

Mežbrencens: Ak! Bet ja es viņu dabūtu rokā, ja — es!... Nolādets velns! Nu, lai brauc ar peklē. Būs miers apdomadamies. Redz, tagad es varešu bez bēdam izrunaties ar Eriku. Lai iet ar peklē. Būs miers.

Ošeniece: Protams! Nu jau Erika ari vairs nekur netiks. Būs izmācījusies, kā iet ar tādiem putniem. Tagad būs labi.

Mežbrencens: Esmu gan es ari mocījies. Vaj tad par velti būs. Visu gadu jau braucu un lūdzos. Bet es zinu, ko esmu vērts. Lai pameklē vēl kur tik pamatīgus vīrus. Nu un kas uz naudu attiecas, tad es varu viņai nopirkt namu pat Rigā, ja vajadzīgs.

Ošeniece: Ko nu par to. Kas tad tevi nepazīst. Nu... Būs man arī vieglāk. Mājas izrentētu. Es varetu iekrāt arī ko vecumdienam... Bet nu sāksim to pēdīgo reiz. Viņa nāk.

XI. skats.

Erika, Mežbrencens, Ošeniece.

Ošeniece: Nu! Aizgāja gan tavi Rīgas kungi. Vaj nu būs miers reiz mājā? Paldies Dievam!

Erika spītīgi: Aizgāja! Nu tak meklesim citus.

Ošeniece: Ko nu, meit, vēl meklet. Vaj nebūs diezgan izmēģināts. Beidz nu reiz to nemierīgo dzīvi. Te, lūk, tev ir palīgi un glābeji, kuri gatavi uz rokām tevi nest.

Mežbrencens laipni: Erika! Diezgan mums strīdēties un niekoties izstiepju roku. Šauj nu rokā un met rūpes pie malas. Tev jadzīvo greznumā un bezrūpībā. Tici man, es par to gādašu, jo man nav neviena cita par ko gādat... Nu esi mana.

Ošeniece: Nu, protams, tur nav vairs ko tiepties. Esi, meit, laimīga! —

Erika ar lepnumu: Tā? Ja jūs esiet tik atklāti man to pateikuši, tad es arī pateikšu: nekad! Man nav ko runāt vairāk. Ja jūs, Mežbrencen, gribat būt gudrs cilvēks, tad nebrauciet nekad vairs ar tādām runām šurp. Kaunaties, pirkst cilvēkus par naudu. Diezgan! Un uz visiem laikiem. Tas ir mans pēdējais vārds un beigas! Jūsu dēļ tagad man aiziet visi strādnieki. Vaj saprotiet?

Mežbrencens: Tā? Vaj tiešām? Nu, nu, nu...

Erika: Vaj jūs gribat vairāk? Tad man būs jāsaka, ka jums laiks braukt no šejienes prom. Saprotiet? Jūs esiet pareizi no ūdensplūdu laika.

Ošeniece īgni: Nu tad man arī jāsaka, ka es

ilgak te neplēsišos ar tiem pasaules lāpitajiem. Paliec tad viena. Ne, reiz ir te vajadzīgs saimnieks!

Erika: Dariet ko zīniet! Bet ja jau katrā ziņā man ir jameklē saimnieks, tad es to dabūšu un visdrīzakā laikā. Viņš būs.

Ošeniece: Tā? No kurienes?

Erika: Nu kaut arī tirgū tas būtu jāpērk. Un es tūlit braukšu prom. Man ir vajadzīgi puīši un saimnieks. Nebēdajiet. Es dabūšu abus! Bet es izvedīšu to, ko gribu. Tikai zīniet, kā par to... mums vairak nav ko runāt. Ardievu! Viņa iziet savā istabā steigšus.

XII. skats.

Mežbrencens, Ošeniece.

Mežbrencens atkrīt uz sola; Beigts, beigts! Ē!
Tfu!

Ošeniece: Traka un traka. To es saku!

Mežbrencens: Ē! Ko, tur tik daudz. Nav tad nav! Beigas!

Ošeniece: Tādu labu sirdi apsmādet! Tādu izdevību! Ak, Mežbrencen, nav jau tev arī viegli.

Mežbrencens: Ja. Apnicis vienam pašam daudzities pa pasauli. Ko līdz mana māja un nauda, kad nav tai rīkotāja. Ē! Visi tik skatas, kur tevi apkrāpt un iedzīvoties.

Ošeniece: Žēl man tevi, Mežbrencen, žēl...

Mežbrencens: Jau vairak kā piecdesmit gadu daunos viens pats pa pasauli. E, vaj zini, viens pats kā suns. Nu, vaj zini, nesmeķē man arī vairs ne liķiers, ne alus lāgā. Gribas, Ošeniec, gribas tāda kā siltaka cilvēka. Bet kad tā vien neizdo-

das nekad tas no gribi. Nu tad ir jadzīvo lustigak. Tad lai iet vaļā!

Ošeniece: Grūti, Mežbrencen, grūti. Vaj tad man arī salda dzīve, kamēr esmu atraitne. Meita, redzi izauguse, palikuse pārgudra. Nav nevienam vairs vajadzīgs manis. Grūti ir...

Mežbrencens: Eh! Būtu tā — sava saimniece, kam varu visu teikt. Pavisam cita dzīve. E! Būtu es jaunaks. Bet nu jau laikam tā būs! E! Ošeniec, Ošeniec. Grūta sirds! E! Braukšu. Pieceļas.

Ošeniece: Kur nu jasteidz. Nu ir visi prom, mēs divi vien mājās — parunasimies. Es pameklešu tēju. Varbūt kādu lāsiti pomeranca. Man ir nostādīnats pudelē. Tā domaju — varbūt Mežbrencens kādreiz noprovēs.

Mežbrencens: E! Nu, vienalga. Brauc vaj paliec. Var jau palikt kādu brīdi. Vaj zini, kādu glāzi tējas es dzertu gan. Tas trakais razbainieks mani pavisam sabendeja. Sirds slābana. Puh!

Ošeniece: Tūlit, tūlit sadabūsīm. Pagaidi tikai drusku, es sameklēšu. Pieiet pie durvim pa labi. Erika, vaj tu tur esi? Erika? Neka, tukšs. Traks meitens. Projam ir. Kur viņa savu galu ņems. Tagad nāks atkal citi bezdarbnieki mājās. Iet uz kukņu pa kreisi. Katriņ, Katriņ vaj tu tur esi?

Katriņa atsaucas: Ja, ja. Ko tad vajadzeja?

Ošeniece: Uzliec lai uzvāras tējai ūdens. Ko? nav laika? Ganos jaiet? Ko? Teodors arī prom? Ak, posts, posts! Ieiet kukņā.

XIII. skats.

Mežbrencens pieceļas un staigā, pātaga rokā: E!
Nolādets zellis! Nolādets! Nebūtu tā Erika... Es
tevi... es tevi! Ādu tev vajadzeja mīkstu patai-

sit! Mežbrencena roku tev vajadzeja manit. Tad tu mani pazītu. Ne — — cik sen vēl kād es tos zeļļus Rigā taī krodziņā — — — Na, astoņus gabalus izzvejoju pa logiem pa durvim ārā. Ē! Staigā. Es tev tā kā... kucenam, tā, še tev, še tev, še, še! Cērt ar pātagu krāgam pie galda. Tā, tā! Tu vēl man ko? Pieiet, sper ar kāju, krāģis aiziet griezdamies. Tā! lops, plikadīda! Tā! Nospļaujas, apklust, apskatas visapkārt, nosēstas smagi pie galda solā.

Ja, Mežbrencen, slavenais Mežbrencen! Ta gan laikam ka vecums tev ir uz pēdam. E! Izvelk cigaru, nokož galu, izspļauj, aizkūpina un velk dziļi dūmu. Ja, ja, ja! Mēdz teikt: kad mēnesnica sāk spīdet, tad rutki vairs neaug... aprauga savu galvas virsu, kas krietni kails. Ja, Mežbrencen, Mežbrencen! Ir diezgan dzerts un dancots, ir diezgan pelnits — būtu laiks atpūsties... Būtu laiks sev tādu mīkstaku ribiņu iegādaties. Mm... Ja! Labas jau ir tās leišu saimnieces — bet ko tas maksā... ko tas maksā! Viss sviests, olas no četrdesmit vistam. astoppadsmīt siveni, vilna, nauda — kur tas viss paliek! E! Velns ar lai rauj tos sieviešus... E! Mežbrencen, būtu laiks braukt ostā... Mašinas gan vēl strādā, bet tā stūre vairs negrib klausīt... Un tā jūra tevi no visām pusēm grūsta. Ne... tādām vecam vilkam deretu arī reiz atkal silta ala... Un tam vecam jūras vilkam tāds vecs rums... skumīgi norūcas. Mm... Ka tas viss ir gājis, kā gājis... Šitā pate Ošeniece... Toreiz, priekš divdesmit pieciem gadiem... Būtu tagad vēl... Bet nu es... trakais jau gribu viņas meitu. Mežbrencen, Mežbrencen — esi gan tu vilks, esi gan tu vilks!.. ka pamodies pietrūkstas. E! Uzšauj ar pātagu uz grīdas. Būtu kāda lāsīte! Sirds saskrējusies! Satrūkstas kad ienāk Ošeniece.

Ošeniece ienāk ar galddrānu un tējas traukiem, uzklāj galdu.

XIV. skats.

Ošeniece, Mežbrencens.

Ošeniece: Nu, es aizkavejos Mežbrencen, bet nu iedzersim glāzi tējas. Tagad mēs divi vien mājās.

Mežbrencens pīpodams: Klausies, Ošeniec, vaj tev nav kāda drusku... Tu zini priekš, sirds. Tu zini... ta... Liķierits.

Ošeniece: Kā, ne, dabūsim, dabūsim. Man jau netrūkst. Un sevišķi tādiem labiem draugiem. Viņa uzliek traukus un sadabu pudeli liķiera.

Mežbrencens: Kā labiem draugiem, tu saki? Vaj tad es būtu viens no tiem?

Ošeniece: Nu vaj tad ne? Vaj tad mēs tikai šodien pazīstamies, Mežbrencen?

Mežbrencens: Ja, vaj zini, taisnību sakot... tā ir. Liekas, nemaz nebūtu tik sen... tikai kādi divdesmit pieci...

Ošeniece: Ja, divdesmit pieci gadi. Mežbrencen. Bet biji gan tu traks toreiz... Bet nu nāc pasēdies... Tā. Es ieliešu. Labi stipru? Tā. Bet papriekšu, lūk, te būs priekš sirds. To mēs uz atmiņam iedzersim. Ielej liķieri. Nu tā.

Mežbrencens: Vesela, Ošeniec! Iemet. Ja... Tu saki uz atmiņam? Ja, ko nu! Nav vairs tas. Nav vairs tas.

Ošeniece nosēstas viņam blakus: Ja, nav vairs tas. Man tevis žēl, Mežbrencen. Kad es atminos...

Mežbrencens nokāsejas: Žēl? Manis? Ja vaj zini, Ošeniec, cik tas ir savadi! Kā toreiz — cik tur vajadzeja, viss būtu citādi. Tad es te nesēdetu kā ciemiņš, kā vecpūsis... Tad tu sēdetu pie manis tur kā saimniece. Ja, bet piespieda tevi ta partija... Khm. Neko. Nu, tas ir beigts. Iedzersim! Iedzer abi.

Ošeniece: Nav jau man arī bijis diezin kāda

prieka pie Ošenieka. Dzīvojām labi, neko teikt, bet tā kā kaut kas nebūtu riktīgi bijis, kā kaut ka trūktu...

Mežbrencens: Ak tā gan? Žēl man tevis, Ošeniec. Tu zini, mums bija netikai draudzība vien... Vaj ne?

Ošeniece: Ja, kad atminas, paliek tā silti. Bet kas nu vairs. Ko tur runat. Noslauka acis. Iebaudīsim!

Mežbrencens: Ko tad nu? Ne, ne, Ošeniec, par ko niekus acis slaucīt. Vaj tad mēs esam kāju nolauzuši vaj roku? Iedzersim! Iedzer abi.

Ošeniece: Ja, jauki bija. Liekas, ka vakar vēl viss tas noticis. Tikai vecums tuvāk.

Mežbrencens: Bet biji gan tu toreiz. Nu kad es paskatos neesi jau tagad ar vēl zaudejuse to, visu. Ošeniece vēl dzied...

Ošeniece smaida: Ak tu, pļāpa, Mežbrencen. Ko nu vairs ko. Tak jau savi gadi gājuši. Bet ņemi nu gabaliņu siera uzkodam.

Mežbrencens viņai klāt: Nu rūpīga gan tu esi, rūpīga! Un tas nostādījums, vaj zini — tas ir ko vērts. Ielej vēl, abi dzer. Man vajadzētu šito recepti dabūt. Tas ir bēdu laikos vecakiem cilvēkiem vienīgais līdzeklis. Kad paliek tā pavisam neciešami ap sirdi.

Ošeniece: Ja tas nāk gan priekšā. Sevišķi, kad nav otra cilvēka... Man jau arī...

Mežbrencens: Redz taisnība, Ošeniec. Kad nav otra cilvēka. Redz, man ir viss — māja, manta, Rīgas bankas pilnas ar naudu, bet kad nav tādas riktīgas saimnieces nu tādas... nu, tādas jaukas rociņas, tad nelīdz dažreiz arī nostādījums.

Ošeniece: Žēl man tevis, Mežbrencen. Bet es nu nezinu kur tādu lai tev atrastu. Erika ne domā, kā redzi.

Mežbrencens: E! Lai viņa skrien! Vaj zini,

Ošeniec, man liekas ka tā lieta arī nebūtu riktīgi. Mēs par daudz tālu viens no otra. Tagad es to saprotu. Man, vaj zini, vajadzētu tāda gājuma, tāda nostādījuma kā te tai pudelē. Tā uz sagnītem un zālītiem... Tā uz vecām atmiņām, varbūt. Apliek roku lēnam Ošenieci.

Ošeniece: Daudz ko vajadzētu. Kas mums dos to, ko gribam katreiz. Ak, Mežbrencen, vaj tu domā, man ir labāk. Sirds vaj mirst. Ak, Mežbrencen. Sāk raudat un slauka acis.

Mežbrencens: Nu, nu, ko tu niekus! Nu kad tev redzu tā... tad man ar gribas, vaj zini raudat. Ak, Ošeniec, Ošeniec! Meklē mutautiņu, sāk raudat.

Ošeniece: Mežbrencen, Mežbrencen!

Mežbrencens: Ošeniec, Ošeniec... E!

Ošeniece glauda: Nu, nu lai paliek. Es nevaru izturēt, kad tev ir grūti. Tu tak esi mans draugs.

Mežbrencens: Ak, Ošeniec, Ošeniec! Vaj patsiesi? Nu paldies. Sāk bučot roku. Paldies! Kas par sirdi, tev, mīlā!

Ošeniece: Es bieži domāju par tevi. Redz, es domāju, ka tam Mežbrencenam vienam jadzīvo.

Mežbrencens: Par mani! Kas par sirdi! Vaj zini, Ošeniec, tev ir zelta sirds un mātes dvēsele. Vaj zini, dod mutes, man ir tik labi, tik labi. Bučo Ošenieci uz vaiga ar troksni.

Ošeniece: Bet Mežbrencen! Mani, vecu cilvēku! Vaj tad tā vajaga?

Mežbrencens: Vecu cilvēku? Tu neesi veca. Tu esi kā magone. Vaj zini, kad es atminos. Nu, bet uz to iedzersim! Dzer abi. Es esmu dažādu labu reizi domājis... Ak, kad tu zinātu tik...

Ošeniece: Ko? Ko, Mežbrencen? Ko tu saki?

Mežbrencens: Vaj zini, šodien es tev to varu pateikt. Bet tā paklusam, pie auss tā pavisam klusam. Pieliecas un saka ausī.

Ošeniece stipri pārvēršas: Mežbrencen! Ak tu esi gan! Mežbrencen!

Mežbrencens: Nu, bet saki ko tu domā?... Nu saki...

Ošeniece sāk raudat; Ak, Mežbrencen! Mīlais draugs. Ko tu runā! Vaj tas var būt? Ne, ne, ne! Smejas un raud.

Mežbrencens: Nu kapēc ne. Nudien man tagad ir tāpat kā priekš divdesmitpieciem gadiem. Un es varetu braukt precibās pie tevis. Nu, bet ja es jau esmu atbraucis. Nu ko tu teiktu?

Ošeniece pēkšņi paliek spīrgta: Nu ko es teiktu? Es tev teiktu ja! Šit rokā. Mežbrencen, es teiktu ja.

Mežbrencens: Un es teiktu urah! Un es teiktu: muļķis tu esi bijis, Mežbrencen, kāpdams augstā kokā pēc ķiršiem, kad gatavas plūmes tev krīt pašas klēpī. Ošeniec, dod roku — lai zeļ un zied! Urā!

Ošeniece apkampjto: Mīlais draugs! Ko tur runat! Še! Dod roku. Bet tas ir gan brīnums. Tas ir brīnums!

Mežbrencens: Kāds brīnums?

Ošeniece: Kā tu mani vareji ieraudzīt, kad tu skatījies uz Ēriku.

Mežbrencens smejas: Muļķis es biju. Pirmais nostādījums ir labaks kā otrs. Un es domāju ka arī veca bilde ir vairak vērts nekā kopija, kaut gan tā ir gluži svaiga. Nu tad šodien es esmu atkal varenais Mežbrencens.

Ošeniece: Bet vaj tu neņemsi ļaunā kad es ko teikšu?

Mežbrencens: Nu, bet tik droši, droši!

Ošeniece: Kad es tūlīt brauktu tev līdz.

Mežbrencens: Bet es uz mata gribeju teikt to pašu. Dod mutēs, bučoņas. Mm... mm... Ošeniec!

Ošeniece: Mežbrencen! Mm... ma... bučoņas.

Mežbrencens: Tad tūlit ceļā! Mežbrencens brauc pāri par divdesmtpieciem gadiem. Lai iet!

Ošeniece: Bet ko es teikšu Erikai? Tas ir pavisam jocīgi!

Mežbrencens: Tev nekas nav jāsaka! Es viņai teikšu, ka man patīk labāk māte nekā meita.

Ošeniece bučo to: Mežbrencen! Mm... mm. Tu esi zelta gabals!

Mežbrencens: Te tad man būs labs nostādījums uz saknitem un zālitem un tāda silta, silta vietņa... Man, vecam vilkam... Ja! Skupstas abi. Un tagad uzveļc svētdienas kleitu un sēsties ratos. Brauksim uz Labrenča tirgu rādities. Es pateikšu Erikai, lai nu viņa gādā saimnieku sev pēc patikšanas. Un tad, vaj zini, Ošeniec, šodien es izmaksāšu visai pasaulei! Šodien mēs redzesim, kas ir Mežbrencens! Šodien lai skan vecā godība... Un nu vēl vienu riktīgu draudzības buču. Tā kā toreiz.

Ošeniece: Nu lai ir! Tā kā toreiz! Skūpstas.

Priekšgars.

CETURTAIS CĒLIENS.

INTERMEDIJA.

Uz vienkāršām skatuvēm sekošo intermediju var pēc vajadzības isināt vaj paturet tikai divus galvenos tipus — Bulduru un Bezmēru.

Priekškaru nepaceļot iznāk šaipus priekškara **Buldurs un Bezmērs**, katrs no savas puses. Abi krietni resni, laucinieciski gērbušies, zābakos, laucinieku cepures galvā. Izšķiras viens no otra tikai ar īpatņiem ģimjiem. Abiem alus trauciņi rokās.

Buldurs: Nu, skaties tik, skaties! **Bezmērs** arī te!

Bezmērs: Ja nūdie **Buldurs**! Nu sveiks, kaimiņ, sveiks tirgus dienā!

Buldurs: Sveiks! Tu jau zini, ka mēs **Labrenču** tirgū arvien satiekamies.

Bezmērs: Ja un šogad sevišķi liels tirgus. Labs tirgus. Visas šķiras un partijas kopā!

Buldurs: Ja, bet slikti audzis šogad. Nav tā kā pērn.

Bezmērs: Redz', bet tas nemaz nav tik slikti.

Buldurs: Ka, tā?

Bezmērs: Nu redz' kad par daudz pieaug, tad nav cenas un tad nav kur likt.

Buldurs: Vaj zin', tev taisnība gan.

Bezmērs: Bet vaj zini, kas mums šogad sevišķi labi audzis?

Buldurs: Nu nu?

Bezmērs: Redzi, tie vekseli.

Buldurs: Kā tā? Vekseli?

Bezmērs: Nu tie ir tādi jauni Amerikas āboli, tu jau zini, kurus bankās glabā.

Buldurs: Aha! Ha, ha, ha! Bet proti tu gan jokus taisī.

Bezmērs: Nu lai nu lai. Bet viena lieta vēl mums padodas katru gadu.

Buldurs: Nu, nu?

Bezmērs: Tas pats vecvecais alus. No mūsu pašu miežiem.

Buldurs: Pareizi, mīlais. Pieskandina: Vaj zini, kad es tevi tā redzu, man gribetos dot tev buču, vecais, tā pat kā pērn.

Bezmērs: Labprāt, Buldur! Še! Grib abi sabučoties, bet aiz resniem vēderiem nevar un izmēģinas visādi griezdami sānus, bet nevar. Abi skatas viens uz otra un sāk sirsnīgi smieties. Laba ganība, Buldur, laba ganība mums ir bijuse!

Buldurs: Labi mieži, labi mieži mums ir bijuši, Bezmēr!

Bezmērs: Vēl vairak. Mums ir tā sauktā platformas draudzība. Abi pieklapē pie vēdera un smejas.

Buldurs: Bet vaj zini, ieiesim drusku krogā, izdzersim glāzi alus un parunasimies par politiku.

Bezmērs: Ja vaj zini, par politiku gan. Ieiesim ar? Abi paver katrs savu priekškara pusi un ieiet krogā (uz skatuves). Priekškars paliek vajā.

Uz skatuves.

„Lielais Krogs“ Vidzemē. Pa labi liela bufete ar dzērieniem un uzkožamiem un letes galdu. Liepeniete — krodziece, ļoti resna, stāv aiz letes un pārdod ēdamo un dzeramo. Vidū dibenplanā durvis no āra, pa kreisi durvis uz citām istabām. Galdiņi un krāģi. Sienas pulkstenis. Pa kreisi liels kroga galds ar soliēm. Labrenču tirgus diena; ļaudis nāk un iet pie bufetes un ārā.

Buldurs: apsēstas abi ar Bezmēru pie galdiņa, Krodziece pienes tiem alu. Ir gan Dieva darbi! Pašiem

sava valdišana — un beigas! Bet saki, kaimiņ, ko tu domā, kas uzvarēs: zociaļi vai musejie?

Bezmērs: Es domāju ka zociaļi.

Buldurs: Kadēļ tā?

Bezmērs: Redz tadēļ ka viņiem vēl patukšas kabatas. Kad viņiem būs pilnas, viņi arī vairs nekaros. Jo redzi, kad zociķis paliek bagāts, tad viņš ir buržujs.

Buldurs: Ja, ja. Un tad?

Bezmērs: Un tad viņš ir pret zociķiem.

Buldurs: Ja, bet kad viņi uzvarēs, tad viņi mums atņems mājas un ko tad?

Bezmērs: Nu tad mēs būsim bez mantas un zociķi un bez darba un viņi būs buržuji un bagāti.

Buldurs: Un tad?

Bezmērs: Un tad mēs būsim zociķi un pieprasīsim tās mājas un gāzīsim tos buržujus nost. Un tad atkal viņi būs apakšā un mēs augšā.

Buldurs: Vaj zini, nūdie tā! Vaj zini, es esmu gatavs uz dumpi! Nūdie! Tad lai velns ar ārā! Skatas viens uz otra un smejas.

Bezmērs: Es jau zinu, tu esi briesmīgs dumpinieks. Tu visu pasauli varetu no engem izgriest. Bet iedzer nu, vecais draugs. Pieskandina un dzer.

Buldurs: Bet saki, mīlais, kas tas ir banka, kur tie vekseli glabājas?

Bezmērs: Mm... Banka ir laba lieta!

Buldurs: Kāda lieta?

Bezmērs: Laba lieta! Banka, redz ir tāda lāde, no kuņas tu vari ņemt naudu ārā, kad tu neesi nemaz tur ielicis.

Buldurs: O! Traks! Vaj zini, tad mums vajadzētu dibināt banku pašiem priekš sevis. Un tad mēs varetu tik ņemt ārā. Tad mēs, vaj zini, varetu te sēdēt katru dienu.

Bezmērs: Muļķis tu esi vēl, Buldur. Pie bankas vajaga iet uzmanīgi. Kad tu tur iekritīsi iekšā,

tad pagalam gan. No turienes neviens dzīvs vēl nav nācis ārā.

Buldurs: Nu, rauj piķis! Iedzersim, kaimiņ. Pašiem sava valdišana — un beigas! Bet vaj zini, tos lielceļa grāvjus gan lika par daudz dziļi iztirīt. Tas par traku.

Bezmērs: Grāvjus vajaga labi dziļi izrakt. Valdišana dara pareizi.

Buldurs: Kā tā?

Bezmērs: Redzi, lai būtu lustīgā prātā kur iekrist. Cita lieta nekā uz līdzenas vietas. Redzi, kad valdišana gādā par šnabi, tad vajaga gādat arī par grāvjiem.

Buldurs: Ak tad tā gan?

Bezmērs: Nu ja ka tā. Abi skatas viens uz otra un sāk sirsnīgi smieties un smejas ilgi.

Buldurs: Iedzersim kaimiņ. Pašiem sava valdišana un — beigas!

Poriets grāmatu kolportiers ienāk ar grāmatu nastu mugurā un noliek to uz galda: Labdien, krodziniec! Labdien, saimnieku papas! Vaj nepirksiet grāmatas? Labas grāmatas! Jaunakā daļliteratura, mājturības un lauksaimniecības raksti, dzejas un romāni. Rāda dažas grāmatas.

Buldurs atraidoši: Man jau ir mājās lielais lopkopības kalendars.

Poriets ironiski: Var jau redzet, ka esiet labi uzkopti.

Bezmērs: Man ir mājlopu slimības divās daļās?

Poriets: Tad ieņemiet glauber sāli. Vislabākais līdzeklis! Abi saimnieki dusmās žestikulē ar rokām. Poriets — krodziniecei. Sakiet, lūdzu, krodziniec, kā sauc tās mājas tur aiz upites, netālu no ceļa?

Liepeniete: Tur? Lopiņi, tie ir Lopiņi.

Poriets: Es jau domāju. Kas cits tur var būt kā lopiņi. Viņi mani nemaz istabā nelaida. Bet, lūdzu, dodiet man glāzi tējas un baltmaizi.

Liepeniete: Tēju? Tējas man nav, šodien tāda diena. Nemiet alu. Kokmuižas vaj Rigas... Nu vaj šodien liels tirgus? Vaj bijāt tur arī?

Poriets: Liels, liels. Brangs tirgus. Pārdod lopus ar visām cilts grāmatam. Ko tad es tur ar grāmatam.

Buldurs Porišam: Vaj tad jums cilts grāmatas nav?

Poriets: Ne. Man jau arī nav nemaz vajadzīgs. Cilts grāmatas ir tikai sugas bulļiem. Bet jums jau arī nemaz nav vajadzīgs. Var pazīt tāpat bez grāmatas.

Buldurs un Bezmērs: Nekauna! Klausies, piesargi kaulus! Viņš te goda vīrus blamierēs. Žestikulē.

Liepeniete: Kungi, kungi, palēnam! Te ir pieklājīga vieta, te nevar kliegt! Poriets apsēstas ar savu somu pie malas.

Procente kopmodernieks un lopu pārraugš ar saviem instrumentiem: Labdien, krodziniece, labdien kungi! Ja, tirgus gan liels, bet var redzēt, ka lopkopība te vēl diezgan primitīvā stāvoklī. Nav vēl īsta ieskata par to.

Poriets: O, ta nemaz nevar teikt. Apskaties tikai labi. Te lopkopība pilnos ziedos. Reti eksemplari... Tepat tuvumā.

Procente: Ko jūs sakāt? Skatās uz abiem saimniekiem. Ne, ne! Tas vēl nekas. Nemaz nerunājot par kopmoderniecību, nava pat apziņas par pien-saimniecību. Retās mājās ir piens trīs komā septiņi procenti. Bet tautas labklājība dibinas tikai uz tauku procentiem pienā. Un arī Latvijas nākotne. Mums jatiek uz priekšu. Sugas lopus! Sugas lopus! Tauku procentam vajaga būt vismaz četri komā seši. Krodziniecei. Sakiet, vaj jūs neziniat te tuvumā mājas, kur racionala lopkopība.

Poriets: Ejiet tur aiz upītes netālu no ceļa.

Tur ir lopīņi — īsti lopīņi. Visaugstākais procents. Varbūt pat visi simts procentu lopīņu.

Procente: Ko jūs sakat! Griežas pie Liepenietes. Es domāju, krodziniec, tas interesēs arī jūs. Lūdzu, cik jums ir tauku procents?

Liepeniete nikni: Ko jūs domājat? Kāds tauku procents? Es lūdzu netaisiet jokus! Jūs! Nekautnīgs cilvēks.

Procente apjucis: Es tā nodomāju. Es domāju ka jums ir arī govis. Noiet pie malas ar saviem instrumentiem.

Bundzinieks socialistu runātājs ienāk. Smalks kungs no Rīgas, uzsaukumu paka rokās: Labdien, biedri, labdien! Visiem apzinīgiem pilsoņiem jazin, ka šodien notiks masu sapulce uz tirgus laukuma pulksten divos. Tiks runāts par tekošo momentu, par vēlešanu platformu un par reakcijas melnajiem spēkiem. Lūdzu iepazīties ar mūsu platformu. Izdala uzsaukumus. Lūdzu, lūdzu. Liek uz galdiņiem. Saimniekiem. Lūdzu te būs brošūra par kapitalismu un tautas izmantošanu. Tikai sagraujot kapitalistisko ražošanas kārtību tauta var kļūt pie labklājības un kārtības. Lūdzu, lūdzu! Izdala uzsaukumus.

Buldurs: Stop, kapitāla kungs, mums pašiem sava platforma!

Bezmērs paņem vienu lapu: Nost ar kapitālu lai dzīvo viņa augļi!

Bundzinieks: Buržujs! Aizgriežas un runā ar krodzinieci.

Buldurs: Bet saki, kaimiņ, kas tas ir kapitāls?

Bezmērs: Redzi, kapitāls ir laba lieta un slikta lieta.

Buldurs: Kā tā?

Bezmērs: Redzi, slikta lieta tam, kam viņa nav, bet laba lieta tam, kam viņš ir.

Buldurs: Tā?

Bezmērs: Ja. Paprasi viņam, tad redzēsi. Rāda uz Bundzinieku. Klausies, biedri, saki kas tas ir kapitāls?

Bundzinieks: Ar tādiem es nemaz nerunāju... Lūdzu, krodziniec, man puspuđeli zeltera. Es esmu atturibnieks.

Buldurs uz Bezmēru: Dieva darbi, es saku! Pašiem sava valdišana — un beigas!

Lērums zemnieku runatajs, ienāk. Ari no Rīgas sūtīts. Labdien, tautieši! Man jāziņo, ka pulksten divos uz tirgus laukuma mūsu partija sasauc tautas sapulci. Visiem pilsoņiem kam rūp Latvijas pašlabums jāsapulcejas, lai varetu protestēt pret sarkanām briesmām. Tikai zemnieku uzvara var nest mums labklājību un brīvību. Lūdzu, te būs mūsu platforma! Lūdzu, lūdzu! Izdala uzsaukumu lapas visiem; ierauga Bundzinieku. Ā! Bundzinieks! Sveiki, sveiki, draugs! Kad atbraucāt? Ar nakts vilcienu? Kādos nolūkos?

Bundzinieks draudzīgi: Labdien, draugs! Ja. Mums šodien pulksten divos uz tirgus laukuma ir masu sapulce.

Lērums: Un mūsu partija sasauc tautas sapulci, arī turpat.

Bundzinieks: Tas ir neizdevīgi. Jums vajadzēs savu sapulci atlikt uz pāris stundām.

Lērums: Nekāda ziņā ne. Bet vaj jūs nevarētu atlikt savu sapulci? Te vairak zemnieku piekriteju.

Bundzinieks: Oho! Un kur tad kalpi, bezzemnieki un bezdarbnieki, gani un meitas?

Lērums: Nu, to mēs redzesim. Ja nevariet atlikt, tad es būšu spiests izteikt visu kas man sakams.

Bundzinieks: Lai iet. Tad es arī jūs netaupišu. Tā ir principa lieta. Aizgriežas viens no otra.

Uģis ceļojošs arodnieks, apašu cepure, bluze ar šnori. Visiem biedriem par ziņu man jāsaaka, ka šodien pulkstens divos proletariata arodnieki noturēs runažošu mitiņu un dzīvu avizi pulkstens divos uz tirgus laukuma. Mums ir jānodibina pavisam jauna kārtība, kur tikai padomem ir noteikšana par darba tautu. Lūdzu te būs mūsu politiskā platforma, kurā dod esības minimumu! Izdala uzsaikumus un uzliek uz galdiem.

Poriets: Paldies par jaukām ziņām no Leiputrijas. Tā ir tā labākā programma, jo tā iebāž visus maisā. Lasa. „Zeme un ražošanas līdzekļi par velti. Paradizes āboli bez liegšanas. Katra ražošana aizliegta. Patērešana biedriem obligatoriska. . . Nekādas patentes uz savstarpīgu izmantošanu nepastāv. . . Balsojiet par mūsu sarakstu. . .

Uģis izrauj lapu viņam no rokas; Melnais krauklis! Baltais gvards! Dzeltenais imperialists!

Poriets: Vai tā jūsu vizitkarte? Es esmu Poriets, grāmatu kolportiers. Vaj jūs negribiet Darvina grāmatu par sugas izcelšanos. Universal bibliotēka izdevums, lēta cena. Vaj varbūt „Atgriezieties pie dabas“, sporta un veselības kopšanai.

Uģis: Nolādets! Tfu!

Poriets: Varu jums piedāvāt „Jaunlopu audzināšana“ tikai četrdesmit santīmu. Vaj varbūt no daļlīteratūras: Jo plīks, jo traks.

Uģis kliedz: Klusiet! Ko jūs gan domājat! Es neļaušos te vāzāties ar jums.

Liepeniete: Kungi, palēnam, palēnam! Te nav tirgus, te ir godīga vieta! Tapiņ, Tapiņ!

Tapiņš liels, milzīgs ienāk un sāk atlocīt rokas: Kas būs? Liepeniete rāda uz Uģi un Poriēti. Tapiņš draudoši pieiet un tos aplūko, tad iziet atkal ārā.

Andruška un Arabella ienāk no āra.

Andruška pātagu plīkšķinādams: Labdien, labdien baronu kungi, melnie, sarkanie un lillā! Tad

ta ļaužu šodien. Dieva bērnam čiganam gandrīz vairs nav vietas.

Bezmērs: Skaties vien! Jēru revidents arī klāt!

Buldurs: Sveiki, Andruška; pašiem sava valdīšana!

Andruška. Dik, dik, grengu čāri! Vai, saimniek papu, kur tu nesmuki runā. Ka tev augons sliktā vietā neiemestos. Es esmu godīgs krūmu jaunsaimnieks, a tavus jērus lai vārnas ēd. Uz Arabellu Ko stāvi! Manga māssa, čīlis, mārā, kraučam i smetānā! Ej, pazīlē saimnieka papum. Saki ka jauna sieva drīz būs mājās. Arabella iet pie visiem zilēt.

Andruška krodziniecei: Dodi nu, mušiņ, vēderzāles; Dieva bērns nav dzēris divas dienas ne tik daudz kā balodis. Tādu lielāku trauciņu gan!

Liepeniete: Lielais maksā latu. Liec tik galdā.

Andruška: Vai kur bišu māte! Pieciem ķeizariem esmu dienejis un tu man vēl netici. Kad tu nāksi debesu valstībā, es tevi pamielošu par velti. Sāk tirgoties ar krodzinieci.

Mandelbaums ienāk pūzdams; aiz viņa nāk vedejs, kurš nes lielu ādas ceļa somu un noliek to uz galda. Moin, Heršaften! Iet pie bufetes; krodziniecei Lūdz' jūs man izvārīs dive olas unt dosiet sviestu ar kartufeliem. Zogleich! Man ir jabrauc uz torgem.

Andruška iemezdams šņabi: Labdien, Palestinas lielskungs! Nupat, nupat, Mesijass pabrauca gar krogu gribēja tevi satikt.

Mandelbaums atgriežas: Ko tas cilvēks grib no manim? Kas tas par spāsi! Ierauga Bundzinieku Ā! Labdien, Bundzinieka kungs! Es jau domāje ka satiks kādu minoritati. Nu, kas ieks Riga jauns? Mēs tokš dabusim visi pavalstniecību Latvijā. Nicht wahr?

Bezmērs: Bravo, žīdiem zeme!

Mandelbaums pikti: Ui! Žīdiem zeme, mulkem debess!

Andruška pātagu plikšķinadams: Nu, kas ir baronu kungi, taisisim tautas sapulci. Gribas jau čiganam arī tai sešu stāvu namā par diputatu.

Poriets: Pareizi gan. Krūmu jaunsaimniekam nav sava mandata.

Andruška: Brīnumi, ta brīnumi kas tai lielā namā tagad valdinieku! Socialistu barons, zemnieku prezidents, vacu grafs, trūkst tikai čigana, tad varetu spēlet preferansu. Arabellai Manga, manga smētānā i kraučam! Pienāk klāt vēl vairaki tirdzinieki.

Uģis: Tikmēr spēlēs preferansu, kamēr kājas uz augšu. Es esmu gājis pa pasauli. Tiesas diena nav aiz kalniem.

Lērumš: Kas nav paēdis pusdienu, tas taisa revoluciju.

Bundzinieks: Lēnam, lēnam, pelekais baron! Puse no jūsu deputātiem uz priekšu būs nost! Uzmosties tauta!

Lērumš: Mēs jūs nodzīsim pagrīdē.

Buldurs: Uzsvilpo viņam, uzsvilpo, viņš grib dancot.

Uģis: Kad internacionale spēles, tad jūs dancosiet.

Buldurs pieceļas: Klausies, kur ir policija! Ko tā bada dzeguze te kūko.

Liepeniete: Kungi, kungi, palēnam! Te ir godīga iestāde. Kam par karstu, lai iet tālak.

Mandelbaums iznāk priekšā: Ui! Par ko vines kliedz! Mulke! Vaj mums nav vietas diezgan visiem? Man ir labi, man ir viss pa pilnem. Iekš šito zemi var dzīvot. Dievs lai svēti iekš Latvija! Par ko vine kliedz? Es nesaprote, ko tas partijas grib? Lai dzīvo latviese taute un vise minoritate un mame! Ui, fer vos viņi kliedz!

Procente: Kungi, galvenais ir tauku saturs. Ekonomiskā sabiedrība grib... vismaz 4 komā 6 procentu.

Mandelbaums klāt viņam: Vieviel? Jūs grib tikai četri procenti?

Bundzinieks: Diezgan! Mums pašiem sava procente.

Lērums: Lēnam par tiltu! Te nav mitiņš kur variet plātīties:

Andruška pātagu plikšīnadams: Dod viņam par centru dod par centru! Tā ir tā pamatīgākā partija.

Saimnieki un Procente nostajas pa labi, strādnieki ar Bundzinieku un Uģi pa kreisi sarunas un žesti paliek asaki. Andruška iet pa vidu un uzbudina.

Bundzinieks: Pālēnam, palēnam, baronu krustdēli!

Lērums: Politiskā etika prasa, lai jūs atvainojaties.

Bundzinieks: Sanāciet, biedri, aizstāvesim savas tiesības. Sanāciet!

Bezmērs: Piesargi mēli! Tu neesi te savās mājās.

Andruška: Lai iet vaļā! Es balsošu par to stiprako un skaitīšu tēva reizi par kritušiem. Lai iet tik vaļā! Ē! Sanāk, tauta! Lideri dalīs tēvuzemi!

Liepeniete iznāk steigšus un nostājas vidū starp abām pusēm: Lēruma kungs, mierā! Es lūdzu; te ir pieklājīga vieta.

Lērums: Tam kungam gribas pirtī.

Bundzinieks izvelk sarkanu mutautiņu un vicina to: Plur, plur, plur!..

Liepeniete: Bundzinieka kungs, mierā! Kungi, mierā!

Buldurs laužas virsū Uģim: Palaidiet mani, palaidiet tuvāk!

Liepeniete: Buldur, mierā! Kungi, mierā!

Andruška: Dod tik par centru! Tikai par centru!

Liepeniete šķir ar rokām uz abām pusēm: Kungi mierā! Kungi mierā! Troksnis pieņem, abas puses saiet gluži kopā un sāk strauji žestikulet un izmest dažādus „lozungus“.

Poriets pa vidu ar grāmatu rokā: Lūdzu kungi grāmatu: Kā jāvada sapulces un mitiņi! Lūdzu! Čigans plikšķina ar pātagu, žīds vaimanā. Milzīgs troksnis. Dzirdama tikai Liepenietes balss: Kungi, kungi, kungi, kungi mierā! Viņa šķir ar rokām uz abām pusēm. Kad tas nelīdz viņa sauc: Tapiņ, Tapiņ! Palīgā! Tapiņ!

Visi sabrūk lielā juceklī dzirdami saucieni un smieklī. Pa āra durvim iesteidzas policists Cilpa un draudoši svelpj ar savu amata svilpi un Tapiņš, kuņš steidzīgi sāk atlocīt piedurknes. Abi dodas starpā. Visi sāk steidzīgi mukt pa visām durvim. Papriekšu Mandelbaums ar savu naudas maisu, tad Andruška un Arabella, tad citi. Paliek tikai Liepeniete istabas vidū grozīdamās ar visu ķermeni un vaimanadama: Kungi, mierā!

Tapiņš izvadīdams pēdejos: O! Arā gan, saimniec! Tuvojas bufetei.

Cilpa: Kārtībā gan. Valdišanai vajaga būt! Ari tuvojas bufetei.

Tapiņš: Tas nav joks! Man sava zinašana. Nav pirmo reiz!

Cilpa: Likuma vardā! Visas partijas vienlīdzīgas! Abi ielej paši un met steidzīgi glāziti pēc glāzītes.

Liepeniete aiziet aiz letes un noliek steigšus pudeli plauktā. Abi varoņi saskatas neapmierināti.

Tapiņš Cilpam: Es domāju, šodien vēl mums būs darbs.

Cilpa: Es arī tāpat domāju! Šodien bezdarbnieku nav.

Tapiņš: Kamēr Tapiņš ir dzīvs, kārtība būs! Jā—a!

Cilpa: Kamēr Cilpa valda, tēvzeme var būt droša! Abi iziet sarunadamies.

Liepeniete sevī: Un man dakters tā aizliedza krepķeties, tā aizliedza! Meklē uz plaukta kādu pudeli, ielej, izdzer. Ā! Labs gan! Tikai ar tām zālem, vēl var izturet, tikai ar tām! Labs gan!

I. skats.

Kundziņš, Hermīna, Pēteris Krišs, Teodors ienāk uzģērbusies labakās drēbēs, Visiem sainiši rokās. Apmetas pie galda.

Krišs noliek uz galda paunu: Tā. Nu jau tik tālu. Tā savad gan liekas. Bet atpakaļ vairs nevar. Es Katriņu pazīstu...

Pēteris: Vaj zin', man ap sirdi tā vien ka kāds kutinatu. Tā ka bailes, tā ka nelabi... Klausies, Kundziņa biedri, cik vēl līdz Rigai?

Kundziņš īgnis: Klusi muļķis!

Teodors: Tā jocīgi gan ir. Diezin ko māte teiks. Labais nebūs... Vēl līdz rudenam pāris mēnešu.

Krišs Kundziņam: Bet saki jaunskungs, vaj tikai viss stimmē ta kā tu teici?

Kundziņš īgni: Nu protams. Nenolaid tik galvu. Kas tu par vīru. Kad bailes, vareji palikt mājās. Kas tevi tādu ņems preti. Sevī. Ek, velns mani dzina to putru ievārit! Kad varetu tikt vaļā... Staigā viens.

Pēteris: Abet ta vien ka kāds kutinatu rīkles galā. Hermīnai. Vaj tu riktīgi mani ierīkosi pie bezdarba?

Hermīna: Nebīsties, mīlais, bet tici. Kad es ko saku, tad es zinu. Un ka mūs pierakstīs dzimtsarakstu nodaļā, tas ir tikpat ka amen! Un drošak ari būs tā.

Pēteris: Velns vien to zin.

Hermina: Tu dabūsi tūlit ģimenes piemaksu.

Teodors: E, ko tur tik daudz. Man viss viens. Bet kamēr vilciens pienāk vaj nevajadzētu drusku dūšu saturēt. Uz Kundziņu. Ka ir ar izmaksu?

Kundziņš: Ej, ej met uz mana rēķina, bet liec mani mierā.

Teodors, Pēteris, Hermina, Krišs pieiet pie letes un iemet pa glāzītei sarunadamies.

Hermina Pēteram: Tu man ari kaut ko solījies izmaksat. Tagad mēs esam vajā no tās verdzības.

Pēteris: Lai iet! Krišam. Iedzersim kādu kausiņu. Man vaj zini tā vien, ka rīkles galā kutina. Es nemaz to Rīgu neesmu vēl redzejis.

Krišs iedzer: Tev kutina rīkles galā... Bet kur man kutinas Katriņa, kad satiksimies. Vai die! Ko tu zini no tādām lietām. Katriņa jokus neprot.

Teodors: Turies! Vajaga tureties! Tad pretinieks nav bīstams. Vaj ziniet, krodziniec, dodiet man pudeli limonades... Man patik limonade.

Hermina: Tāds ka limonade! Pēterim. Vaj zini iesim uz tirgu. Nopērc man kaut ko.

Krišs: Iesim gan! Tīrgū tā ka drošāk. Varbūt kāds pazīstams gadas; varetu padomu paprasīt.

Pēteris iemet: Iesim gan! Bet ja nūdie tā nekad nav bijis ap dūšu.

Teodors Kundziņam: Es apskatišos mutes ermopiku. Tu samaksa. Iesim.

Kundziņš: Ejiet vien, vaj es jums kāds tēvs, ka bez manis nevar. Ta kā aitu pulks! Kur es tādus likšu Rīgā. Staigā uztraukts. Visi sarunadamies izdzer pēdejo un iziet.

II. skats.

Kundziņš, vēlāk Erika.

Kundziņš viens soļo pa istabu: Sasodīts gabāls! Ak, es muļķis! Ak es trakais! Viņa tagad viena pate! Savadi, ka viņa man nemaz neiziet no prāta. Vella skuķis... Un kas par sirdi, kas par dvēseli! Erika! Iepīpo Ietu atpakaļ?... Izlīgtu? Vajadzēja arī man tik ātri skriet projām. Viņa ir par daudz lepna... Nu — tad es arī! Ne, ne! Atpakaļ ne! Tur ir tas resnais nejēga... Tas vagars... Ne! Sāk svīpot kādu dejas motivu un pārdoma... Apstajas. Ne — tomēr... Nemaz nevar domāt par ko citu...

Erika ienāk ceļā drēbēs: Labdien, krodziniec! Sakiet, vaj varēs vēl zirgu novietot pajumtē?

Liepeniete: Labdien, labdien, Ošenieku saimniec! Nu par ko ne. Gan jau Tapiņš izdarīs.

Kundziņš ierauga Eriku paliek ka sasalis: Erika! Vaj tas var būt! Viņa! Raujas pie malas un nosēstas ar muguru pret Eriku.

Liepieniete: Jūs jau gan uz tirgu šodien?

Erika: Nu ja. Dažadas vajadzības. Bet sakiet, ludzu, vaj te nebija... vaj jūs varbūt redzejat strādniekus no Ošeniekiem?

Liepeniete: Nu, ļaužu jau te bijis bez gala. Nevar nemaz atminēties, kādi.

Erika: Ja... Sakiet, vaj nebija tāds... tāds jauns, glīts cilvēks. Nu tāds straujš, kustīgs... glīts cilvēks?

Kundziņš: Ā! Glīts cilvēks! Ā!

Liepeniete: Ka ne, bija, bija tāds... Bet, lūk, kas tas tur pie galdiņa? Tāds ka svešs... Vaj tas nav?

Erika pagriežas: Kundziņš! Jūs te!

Kundziņš pietrūkstas aši kājās: Erika! Skatas viens uz otra apmulsuši un sakaunejušies.

Erika: Nu, labdien, laipni. Nu, ka iet?

Kundziņš apjucis: Paldies, jaunkundze. Ka redziet...

Erika: Nu? Tad ceļā gan? Uz Rīgu?

Kundziņš: Ko lai dara. Būs jāiet.

Erika pieiet viņam klāt: Par daudz grūt' bija Ošeniekos? Slikta saimniece? Ko?

Kundziņš: Ne... Tā...

Erika: Ja? Slikta saimniece. Izmantotāju šķiras? Izsūc pēdejos spēkus? Taisni tā kā programā?

Kundziņš: Ak... Erikas jaunkundze. Nesmejaties par mani... Es jūsu dēļ gatavs būtu palikt arī par vergu. Bet es... nevaru. Es...

Erika: Bet? Nu saki vien.

Kundziņš: Ak! Man liekas, Erikas jaunkundze, ka tiklīdz mēs esam kopā, mums ir tūlīt jākaro. Citādi mums neiznāk. Jūs jau ziniet.

Erika: Nu un jums bailes ka netiekat sakauts? Ja! Smejas. Varens kaņotajs! Kaunaties! Tāds vīrietis! Tāds kara vīrs no tanku divīziona!

Kundziņš sevī: Man liekas, es jau esmu galīgi sakauts. Viņa var darīt ar mani ko grib. Erikai. Nu, es būtu ar mieru arī ja tieku sakauts. Un tad?

Erika: Tad? Jūs variet krist gūstā un es jūs varetu likt pie darbiem. Bet beigsim. Saki skaidri, vaj jūs patiesi negribiet atgriesties vairs uz Ošeniekiem?

Kundziņš: Vaj tas ir iespējams?... Bet...

Erika: Atkal jau. Kas?

Kundziņš asak: Ja tur nenāktu tas... tas Mežbrencens. Tas aizbildnis. Es to nevaru!

Erika: Un kad viņš vairs nenāk?

Kundziņš: Nekad? Nekad?

Erika: Labi. Un tad?

Kundziņš: Labi. Bet vaj es varetu stādit kādu noteikumu?

Erika: Un kas tas būtu? Sakiet vien. Mēs esam vienādi stipri, lai varetu slēgt līgumu.

Kundziņš: Ja... Nemierīgi skatas uz krodzinieci. Bet vaj mēs nevaretu — — tā divatā parunaties?

Erika: Ak tā... Labi. Liepenietei. Lūdzu, krodziniec, vaj jūs nebūtu tik laipni... Vaj mēs nevaretu drusku ieiet jūsu istabā?

Liepeniete: Kapēc ne, kapēc ne. Tik lūdzu!

Erika Kundziņam. Lūdzu! Viņi ieiet pa kreisi krodzinieces istabā. Pa tam sanāk atkal daži tirdzinieki pie bufetes.

III. skats.

Mežbrencens, Ošeniece ienāk uzgērbusies glītās drēbēs un priecīgi.

Mežbrencens: Tā, tā, tā! Nu tikai mums ja-dabu viņi rokā. Un japasaka īsi un skaidri! Un tad vaj zini, Ošeniec, — tad es ismaksāšu. Lai piemin Mežbrencenu!

Ošeniece: Bet kur Erika tagad varetu būt? Man tomēr viņas žēl. Paliks viena pate, bez strādniekiem... Tas trakais tos aizvedīs uz Rīgu.

Mežbrencens: Ē! Ko tik daudz! Spītīga viņa bija. Lai izdaras. Es domāju viņai ne ies slikti. Velna skuķis. Bet tevi es gan neatlaižu vairs. Tulīt šodien — man līdzi! Viens es nebraucu vairs uz mājām.

Ošeniece smiedamās: Nu, nu... Ne tik lielīgi. Man arī vēl kas sakams. Neaizmirsti, ka saim-niece būšu es! Apsēstas abi pie galdiņa.

IV. skats.

Tie paši, tad Krišs, Pēteris, Hermina, Teodors ienāk žestikuledami, visi iedzērušies un drošaki.

Hermina Pēterim: Tā tikai neatlaidiēs. Nemaz nerunā par atpakaļ iešanu. Uz priekšu! Mums pieder nākotne!

Pēteris: Lai iet! Bet kur viņš palika? Lai dod šurp kas solits! Te nav joki vairs.

Krišs dūšigs: Es arī reiz gribu no tiem labumiem baudīt. Dod šurp tos tauku riņķus un malķas mārciņas un brīvpastalas. Kur viņš ir?

Teodors: Nebēdajies. Bet vaj zini, uzmetisim vēl kādu saldaku glāziti. Es dzeršu tagad vīnu! Gan viņš samaksās. Visi tuvojas bufetei un grib iedzert. Hermina steigšus krāso lūpas.

Krišs iedzēries: Pieci riņķi cūku tauku... Lai iet vaļā! Iedzer.

V. skats.

Tie paši; Erika un Kundziņš ienāk no krodzinieces istabas draudzīgi sarunadamies un smaididami.

Kundziņš: Erika! Jūs redzesiet ka es pildišu mūsu miera līgumu. Mēs dzīvosim jaukāk kā pa tautu savienību.

Erika draudē ar pirkstu. Palēnam! Tā tad šogad Ošenieki ir uz pusem, tā kā jūs gribejat. Bet citu gadu tad...

Kundziņš: Varbūt tad mēs apvienosimies... Abas puses kopā. Un tad... tad es nebūšu vairs bezdarbnieks. Man liekas es vairs tagad arī nesmu bezdarbnieks. Satver viņu aiz rokas. Ja?

Erika krata ar pirkstu preti laimīgi smaididama. Ne. Bet jūs esiet nedarbnieks... Nedarbnieks!

Kundziņš: Nu sakiet, vaj tad tie nedarbi ir tik ļauni. Viņi tak izbeidz šķiru cīņu.

Erika: Tā? Nu bet tas jums jāpierāda ar darbiem. Ja jūs būsiet tāds ka tagad ta lieta var iet. Tad jūs varesiet varbūt arī kādas mājas iegūt.

Kundziņš: To jūs redzēsiet, Erika, to jūs redzēsiet! Dodiet man roku. Tas ies. Mēs abi esam kristīti ar viena laika kristību. Mēs esam no viena gadu simta. Vaj ne? No lauku plašuma.

Erika sniedz roku. Tā liekas. Bet tagad mums jādomā par mājam. Par mūsu mājam. Nāciet! Meiklesim tagad strādniekus. Un tad uz mājam. Es vēl šodien gribu pateikt mātei, ka man ir jauns saimnieks.

Kundziņš satver roku viņai: Erika! Abi iet uz priekšu un ierauga Ošenieci un Mežbrencenu. Paskatāties, tur viņi ir!

Erika pārsteigta: A! Mamma!

Ošeniece: Erika! Nu, tas ir labi! Redzi, mēs te esam ar... Mežbrencenu...

Kundziņš satrūkstas: Atkal tas! Erika, vaj dzirdi, man paliek karsti. Ja viņš...

Ošeniece Eriakai: Man tev, Erika, kautkas jāsaka... Tas nu tā ir... Tā savadi...

Mežbrencens: Pagaid, Ošeniec, es pats...

Ošeniece: Ne, ne, es... Redzi, Erika, arī es... aizeju no Ošeniekiem... Tā laikam, Mežbrencen?

Mežbrencens: Pilnīgi pareizi... Ja. Ošeniece aiziet ar šo dienu...

Ošeniece pārtrauc: Ja. Lai... Redzi, es un Mežbrencens... mēs taisam kāzas.

Erika: Jūs? Abi?..

Ošeniece: Ja. Tad nu tev būs tagad jāiztiek vienai.

Erika priecīga: Tas ir jauki! Kundziņam. Vaj dzirdiet, saimniek?

Ošeniece: Tā? Saimnieks?

Erika: Ja, es esmu arī salīguse Ošeniekiem
saimnieku. Te viņš ir. Rāda uz Kundziņu.

Mežbrencens: Tas! Tas!

Ošeniece apsauc: Bet Mežbrencen, draugs!
Kas tad tev? Lai izmēģina... Mums tak sava
saimniecība.

Mežbrencens apraujas: A! Pareizi gan. Kas
man tur. Kas mums tur.

Erika Kundziņam: Nu tikai vēl strādnieki ja-
dabu un reiz būs miers Ošeniekos. Vaj tad Krišs
un Teodors tiešam uz Rīgu?

Kundziņš: Nebēdajiet, Erika. Tagad rīkošos
es. Bet skataties, tur viņi ir! Rāda uz strādniekiem.

Krišs nāk klāt: Aha! Kundziņ, gādā nu kā viss
ir kārtībā. Nu? Kad braucam, tad braucam. Man
dūšas tagad netrūkst. Uz priekšu!

Pēteris iedzēries: Ja, nудie! Uz elli vaj uz de-
besim...

Hermina: Vaj uz dzimtsarakstu nodaļu...

Pēteris: Kad tik var kvalifi—fi—fi... Kad tik
to var.

Teodors: Man nu gan pēriens no mātes kā
likts. Bet vajaga treneties, vajaga norūdities!

Kundziņš vēsi: Lieciet mani mierā. Es esmu
dabujis darbu un ar tādiem trakiem cilvēkiem
man nav ko pīties.

Visi skatīdamies viens uz otru: Ko? Kas? O!

Kundziņš vienaldzīgi: Ja! Ko var zināt. Man
liekas, es redzeju Cilpu te staigājam apkārt... Ka
tik netiek kādam kaklā! Uzmanaties!

Krišs: Tā? Bet tu tak pats iesāki...

Kundziņš: Ko es citiem varu pavēlet. Dariet
kā gribiet. Es ar saimnieci esmu izlīdzis un eju
atpakaļ.

Pēteris saskatas ar Teodoru: Va velns! Tad, vaj
zini, nav vairs labi. Vaj zini, es ar tad labak at-

pakaļ Erikai. Saimniec, vaj ziniet... es, nūdie, neka. Es tik tāpat kā citi. Man tā vien kā kutina kaklā.

Erika: Kas man! Rāda uz Kundziņu. Runajiet ar viņu. Tas ir Ošeniēku pārvaldnieks. Ja viņš ar mieru, lai ir. Bet ilgi mums nav laika.

Kundziņš stingri: Īsi un skaidri! Šodien ir tirgus diēna un brīvdienā. Tur nav ko rēķinat. Bet rītā pie darba. Es preti runāšanu nepielaižu. Diktaturu! Un jūs man strādāsiet! Divdesmit stundas diēnā — ja vajag. Ka velni jūs man strādāsiet. Pēc vec veca paraduma. Kur to maizi lai ņem. Kungiem vajaga, strādniekiem vajaga, bezdarbniekiem arī vajaga! Nu, kas ir? Ja vaj ne?

Pēteris: Hermina, vaj zini... es gan tad labak atpakaļ. Drošāka sirds.

Hermina: Ak tu? Un kā tad paliek ar mūsu norunu?

Pēteris: Vaj zini — to kvalififi... mēs varam tepat uz laukiem arī.

Krišs: Es tūlit, tūlit. Mājās tomēr cita lieta. Kundziņam. Bet, jaunskungs, parunajiet gan ar Katriņu iepriekš, kad nāksim mājās. Man ir tāda nelaba nojauta. Viņai ir stingra roka...

Kundziņš: Labi! Tā tad mēs esam norunājuši. Un tagad iesim tirgū iepirkties. Saimniece maksās. Erikai. Tā ir, Erikas jaunkundze? Tie tak mūsu strādnieki.

Erika: Lai ir! Protams. Šodien uz mūsu rēķina.

Mežbrencens pārtrauc: Ko tu saki? Ne, ne! Šodien neviens nedrīkst maksāt. Šodien maksā Mežbrencens par visiem! Šodien man ir laimīga diēna. Es esmu par divdesmit pieciem gadiem jaunaks. Lai iet vaļā! Ē! Krodziniec! Mežbrencens maksā. Lai dzer un ēd kam patīk. Cep desas un taisi vaļā mucas. Uz mana rēķina! Visi brāļi kopā bez izšķiribas!

Pa to laiku sanākuši atkal Buldurs, Bezmērs, Procente, Andruška, Arabella, Lērums, Bundzinieks, Mandelbaums un citi un klausas Mežbrencenā.

Andruška Arabellai: Are ej, pazīle Mežabrencim rokā! Saki, kā būs bērniņi, kā debesu eņģeliši.

Mandelbaums: Oi, par ko viņem vajaga strīdētis, es tik to vien sake. Dievs lai svēte iekš Latvija. Lai dzīvo visa minoritate un mame. Hoch soll leben ta jaune pāre!

Andruška: Pāris ka divi gulbji! Lai jums, lielskungs, bērniņi ka zelta čiekuriši, lai naudas ka spaļu! Iet pie Mežbrencena, tas viņam dod naudu. Paldies, lielskungs, paldies! Kad tu vienā medū peldetu ar savu zelta mušiņu! Uzkliedz pēkšņi Arabellai. Danco, gaspaža, Mežbrencens maksā! Danco lielo danci, čiganu danci! Arabella negrib. Čigans iesplauj rokā un sāk plikšķinat savu pātagu. Danco lielo danci! Na! Opā! Opā! Tā, tā!

Arabella (sāk dancot un sit ar mazu sietiņu. Visi stāv apkārt un aprīno. Kad viņa beiguse Mežbrencens dod viņai naudu.

Mežbrencens iznāk priekšā ar Ošenieci. Krodziniece, vaj tad muzikas šodien nemaz nebūs? Mežbrencens šodien grib dancot... Pa, pāram, pa pāram! Visu tas labakais — pa pāram! Bez ķildam un strīdiem un bez partijam! Gan pietiks maizes visiem!

Krodziniece sāk izdalīt alus krūzes. Visi ir priecīgi un nemanot sagraupejas pa pāram. Mežbrencens ar Ošenieci, Kundziņš ar Eriku, Hermina ar Pēteri, Andruška ar Arabellu, Lērums ar Bundzinieku, Procente ar Liepenieti u. t. t.

Bezmērs un Buldurs iznāk pašā priekšā ar alus kausiņiem rokās.

Buldurs: Priecigs tirgus šodien, Bezmēr! Labs tirgus.

Bezmērs: Ja, sirsnīgs tirgus. Visa tauta no visam šķiram un partijām kopā.

Buldurs: Ja. Bet saki, kaimiņ, kur rodas tās partijas?

Bezmērs: Ak tu nesapraša! Nu no tautas.

Buldurs: Tā? Ja, ja. Bet saki: kad tās partijas salaistu kopā, kas tad tur iznāktu?

Bezmērs: Ēsi gan tu, Buldur, nesapraša. Nu tad iznāktu atkal tauta. Viens pats pulks.

Buldurs: Vaj zini tev taisnība gan! Lai iet kopā! Muzikant, spēlē! Lai iet kopā! Apvienosimies!

Muzika spēlē jandaliņu; visi pāri sāk lēnam šūpoties ka uz deju. Buldurs ar Bezmēru saskandina.

Priekšgars.